Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 13 (1108) TORSDAGEN DEN 26 MARS 1908. 21:STA ÅRG.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG
IDUN
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

ETT BESÖK PÅ ELEVHEMMET

OFVANSTÅENDE hemvarma och idylliska bild är tagen af Iduns fotograf under en samkvämsstund i samlingssalen å Stockholms elevhem. I soffan längst till höger synes hemmets föreståndarinna, fru Mathilda Lönnerberg, omgifven af inackordenterna.

HÄR GÅ OMKRING i Stockholm hundradetals unga flickor från landsorten, som för sin utbildning i ett eller annat fack måste vistas längre eller kortare tid i hufvudstaden. Af dessa hamnar det stora flertalet slumpvis på något af de professionella pensionat och inackorderingsställen, som uppfylla staden, möjligen på ett godt, oftare på ett dåligt och alltid på ett dyrt.

Det är för hemlösa unga flickor i denna situation, som Elevhemmet öppnar sina dörrar, och det är icke underligt, att många inför utsikten till ett eller ett par års vistelse i Stockholm ställa sitt hopp till detsamma, ej underligt, att ansökningar och förfrågningar stå i en sådan disproportion till det antal inackordenter — 10 stycken — som samtidigt kunna beredas plats.

De få ju där ett godt och skyddadt hem, hvad annars icke alltid står till buds för pengar, stödet af en moderlig och erfaren föreståndarinna, som på allt sätt sörjer för deras trefnad, och njuta samtidigt behaget af ett uppfriskande kamratskap. Äfven om afgiften vid hemmet skulle vara gängse inackorderingspris, borde platserna där bli eftersökta; hur mycket mera då, när afgiften är satt så lågt som till 35 kronor, eller hvad man betalade i Växjö för 20 år sedan. De unga flickor, som njuta förmånerna af hemmet, äro också uteslutande sådana, som utan detta goda handtag antingen icke alls eller med största svårighet skulle kunna bereda sig möjlighet att studera. Och bland de sökande gallras i allmänhet ut de flickor, om hvilka man har anledning att anta, att de på grund af sin begåfning och ambition skola komma långt på den bana de valt. De flesta utbilda sig vid Tekniska skolan och Högre lärarinneseminarium och få då under hela den dryga lärotiden bo å hemmet, men äfven andra, t. ex. elever vid Gymnastiska centralinstitutet, ha varit inackorderade där.

Elevhemmet började sin verksamhet för 12 år sedan och var då ett privat företag. Sedan några år tillbaka uppbäres emellertid företaget af en förening och har till föreståndarinna fru Mathilda Lönnerberg. Någon förändring i dess verksamhet är icke planerad, och då vi just nu bringat det för offentligheten är det i den bestämda afsikten att fästa uppmärksamheten vid den basar, som hemmets styrelse anordnar i början af nästa månad å Runan.

Dess disponibla kapital äro nämligen starkt beskurna, hvilket ju är lättförståeligt, då man beräknar att öfver hälften af driftkostnaderna måste bestridas med bidrag utifrån. Allmänhetens hjälp är därför väl behöflig.

Jag har fäst mitt hjärta vid denna basar — en hos mig mycket sällsynt förening för öfrigt — och jag önskar, att den måtte bli en succès. Och för att beveka publiken därhän vet jag intet annat sätt än att ta Iduns alla läsare

med upp till Elevhemmet och ge dem ett intryck af, hvilken mission det har att fylla.

Hemmet disponerar en våning högt upp i Sturegatan 60, strax intill Valhallavägen och Idrottsparken med ljus och luft och relativt fri utsikt åt alla sidor, redan detta en fördel för dem, som hemifrån vanligen äro vana vid allt detta. Då jag kom upp en förmiddag, rådde en viss stillhet i den stora våningen, de allra flesta af flickorna voro i arbete på sina skolor och institut. Men föreståndarinnan, fru Lönnerberg, var hemma och tog emot, och jag tänkte genast: hon är precis sådan jag föreställt mig henne, gråhårig, ståtlig, något korpulent, välvillig, just en tant att knacka på och få deltagande hos, när man har hufvudvärk eller fått ledsamma bref hemifrån. Och intrycket kvarstod och förstärktes, under det jag hörde henne berätta om hemmet och sina flickor, om den enkla, arbetsfyllda dagordningen, den kärkomna fristunden vid kaffet klockan fem, de små festerna vid bemärkelsedagar och de skrifna och oskrifna lagar, efter hvilka det hela går sin jämna urverksgång. Medan hon talade vackert om sina skyddslingar och berömde dem, deras flit, sämja och förnöjsamma lynne och bekräftade min framkastade förmodan, att hon måtte trifvas med sin ställning, tyckte jag, att jag började hålla af dem, jag med. Sedan såg jag deras mat- och samlingssal med sin flygel och bokhylla och de fem, i allmänhet helt små rum, där de tio flickorna bo två och två tillsamman. Och när jag gick igenom dessa typiska flick-krypin, där böcker och målardon, blomstervaser, taflor, porträtt och annat sådant, som flickor älska att omge sig med, gåfvo ägarinnornas karaktär, ålder och horisont i ganska tydlig skrift — då tyckte jag att jag kände dem allesamman. Hon är ju en särskild typ i gatuvimlet, studieflickan från landet, enkel, oftast mycket enkel i sin dräkt och sitt uppträdande, med rask gång — ty hon har alltid brådtom — röda kinder och vakna ögon. Hon är plikttrogen till det mesta och full af ambition och drömmar. Hon har godt om ideal och förhoppningar, liksom godt om energi och intressen, och manifesterar bådadera genom att bevista Borgarskolans föreläsningar och gå till Nationalmuseum, när hon har en lofdag. Men hennes sinne från begynnelsen är som en obesådd åker med växtkraftig jord, och allt kan bero på hvilka förhållanden slumpen kastar henne in i, när hon kommer till hufvudstaden Många föräldrar måste känna detta starkt och med räddhåga, och många önska, att de kunde lämna sina flickor i en så trygg hamn som Elevhemmet är.

Det är därför naturligtvis ovanligt sant, det som fru Lönnerberg sade, att det borde finnas flera sådana hem, som det hon förestår. Men hvad som för ögonblicket närmast är att göra är att se till att det, som redan finns, kan existera som det gjort hittills. Det är på den saken vi böra inrikta våra bemödanden.

E —ER.

ETT AF ELEVRUMMEN. A. BLOMBERG FOTO.

Elsa Törnes spalt.

AKTA SKOGEN!

DET ÄR DYRA vedtider och höga kolpriser och inte blott de fattigaste, utan litet hvar hälsar med tacksamhet solen, då hon kommer och tinar upp isblommorna på rutan och hjälper några grader på värmen, både ute och inne, så att en brasa eller åtminstone några vedträn kunna sparas in, ty veden är helt enkelt ohyggligt dyr. För den som inte varit vid kassa och kunnat köpa i förlag en smula billigare, står björkveden i hufvudstaden denna vinter till nära 50 kronor pr famn, innan den kommer först in i källaren och slutligen i vedlåren, tre à fyra trappor upp.

Hvilken glupsk vedslukare är icke också hufvudstaden. Som långa ormar glida godstågen med sin ändlösa rad af vagnar, lastade med ved, ved och åter ved in i hufvudstadens vidundergap, och deras last försvinner, förintas, dunstar bort i mycken rök och liten värme.

Den, som drömmer hela den långa vintern om doftande björkhagar i midsommarprakt och så möter ett sådant där liktåg, kan knappast låta bli att ilskna till invärtes och svälja en ed öfver den civiliserade människans roflystnad, som inte frågar efter, hvad den kostar på sig, men bara gapar och slukar, inte förstår att vara nännsam och inte vårdar sig om att vara tacksam. Är det inte rättvist att hennes lystnad står henne dyrt, ju dyrare desto bättre; det är enda sättet att väcka hennes eftertanke och göra henne hofsam.

Den civiliserade människan äter sannolikt tre gånger så mycket, som hon rättvisligen behöfde för att lefva ett sundt lif, och sedan beklagar hon sig öfver, att hon blir sjuk och utfattig och har ett förtvifladt besvär.

Efter samma system som hon matar sin mage, matar hon ännu sina eldstäder. Inte de nyaste efter centraluppvärmningsprincipen, som den moderna ingenjörsvetenskapen på skarpen tagit itu med och som visar en bränslebesparing och värmealstring, som skulle vara omhvälfvande, om icke anläggningskostnaderna vore så stora och resultatet stundom vore mindre tillfredsställande.

Men våra gamla hederliga svenska kakelugnar och våra förträffliga kokspisar matas med en abderitisk slösaktighet, som är ovärdig icke blott vår tids förmåga af tänkande och beräkning, utan ock vår ansvarskänsla gent emot de rikedomar och den skönhet, vårt lands natur ger i våra händer att förvalta och bevara åt kommande generationer.

De flesta af oss ha från barnaåren lärt att dyrka brasan såsom en symbol af hemmets värme och ljuflighet; unna vi icke våra barn och barnbarnsbarn att likasom vi vid de slocknande glöden drömma sina blå drömmar om framgång och kärlek och lycka vid egen härd, och allt hvad ungdom drömmer vackert om? Men om vi fortsätta att sköfla som vi nu göra, så sorglöst och ansvarslöst, då kommer efter oss förintelsen.

Det har ändtligen rests en opinionsstorm vårt land emot den stora skogssköflingen, men det privata ödslet kan med fördel också få sopas bort af samma storm.

Jag skall icke denna gång inlåta mig på vanskötta brasor och vårdslöst brassande i våra kök, ehuru äfven på det hållet en 50 % besparing i många hem skulle kunna åstadkommas, men jag vill hemställa till dem, som bygga och låta bygga, om icke anordningen af våra eldstäder mera än nu sker borde ställas under principen: "spara skogen", "var aktsam om våra nationalrikedomar", låt dem ej gå upp i rök till ingens fromma.

Jag har hört att röken, som strömmar ut ur våra skorstenar, växlar emellan 80° Celsius och 15° Celsius, men att flertalet privatbyggnader består sig med en procent, som mera närmar sig den höga än den låga af dessa båda siffror. Hvad innebär detta, om icke att värmen är gränslöst illa tillvaratagen i eldstäderna. Jag beklagade mig en gång för många år sedan för min vedhuggare öfver att veden var så odryg och att fastän vi eldade upp så stora summor, hade vi ingen värme inomhus att skryta af.

"Är det underligt det", svarade gubben; "när det är 16° kallt ute, så töar det ändå på herrskapets tak."

Dessa ord i sin humoristiska öfverdrift var det, som först lockade mig att reflektera öfver våra eldstäder och deras opraktiskt slösaktiga byggnad, och jag hade redan i mitt eget hem ett rikhaltigt reflexionsmaterial. Det är verkligen orättvist, om icke vedhandlarne ge kakelugnsmakare och murare procent af sin förtjänst, ty sällan spelar den ene yrkesmannen den andre i händerna så uppenbart som här.

Idealet är att röken, då den lämnar skorstenen, bör vara i det närmaste afkyld, d. v. s. att all dess värmealstrande kraft bör vara väl tillvaratagen. Våra svenska kakelugnar med sina långa rökgångar och sin vida muryta, som upptar och magasinerar värmen och långsamt utstrålar den, är ju utan tvifvel den mest ideala form af eldstad, förutsatt att den bygges efter de bästa principer. Jag har hört, att man i Östersjöprovinserna förstår att bygga dem ojämförligt mycket mera värmebehållande än här, och jag är öfvertygad om, att man förr och i våra nordliga provinser bygger dem vida bättre än nu och i mellersta Sverige.

Speciellt i Dalarne har jag ofta träffat kakelugnar, som efter en enda jämförelsevis liten brasa (ty ugnarne äro ofta mycket små) och utan extra tillsyn gifvit en jämnhet kakelugnsyta, som hållit sig i många timmar. I stockholmstrakten är det ingalunda sällsynt, att en kakelugn efter ett par väl skötta jättebrasor endast är litet varm fiäckvis. Lägg ytterligare till, att vi i Stockholm och dess omnejd förbruka den grofva, torra kärnveden, under det man på gårdarne norrut nöjer sig med den späda utgallringsveden, så framstår skillnaden ännu större.

Mjuk och elastisk gång till "Damernas Favorit".

tillhöra de egenskaper som gjort Victoria kängan

Försäljes i finare skoaffärer öfverallt — till populära priser — och tillverkas af *Ludvig Traugott, Stockholm.*

Men är konstruktionen ur värmebehållande synpunkt underhaltig i våra kakelugnar, så äro anordningarna under all kritik i fråga om våra kokspisar och tillvaratagandet af den varma röken eller den upphettade luften från flere af de kaminer, som äro allmänt i bruk.

Besinna hvilken oerhörd massa ved, som under loppet af en dag förbrukas i våra kökspisar. Och hvar tar värmen vägen? Har spisen varit släckt ett par tre timmar, är köket åter kallt som ett uthus, äfven om en muryta på flere kvadratmeter och beklädd med kakel tronar som en chimär bakom spisen.

Hvar värmen tar vägen — jo, ut i rymden, direkt genom en skorstenspipa, så stor, att en sotarpojke gladeligt kan åka upp och ned genom den. Och samma vida väg går varmluften från våra kolkaminer, såvida de icke kombinerats med en värmebehållande kakelugn.

Hvad kunna vi då göra för att råda bot på dessa missförhållanden, som göra så mycket djupare hål i våra magra kassor än nödigt är och tära som en kräfta på vår nationalrikedom, skogen?

För det första må våra herrar byggnadsingenjörer behandla värmebesparingsspörsmålet litet mera vidsynt och inte bara ur patentsynpunkt; — för det andra må alla byggherrar och framför allt egna-hems byggare klara saken för sig själfva och inte alldeles trohjärtadt lita till fackmännen, ty äfven de äro hemfallna under något, som kallas slentrian; — för det tredje må alla husmödrar kalkylera och icke lämna dem det vederbör någon ro, förr än barnens arfvedel blir fri för att brännas upp till gagn icke ens för kråkorna, eftersom det är alldeles för hett för dem däruppe på skorstenskransen. Ty låt oss komma öfverens om, att det är barnens arfvedel, som går upp i rök, både den som skulle kunna stoppas i bössan och växa till ett kapital och den, som växer i skogen, dem och deras barnbarn till framtida fröjd och glädje. — Akta skogen, framtidens rikedom! —

Jag skall nu endast i kronologisk ordning berätta, hvad jag sett af värmebesparande anordningar i samband med våra gammaldags eldningssätt. Under mina resor till och från skolan, alltså för omkring trettio år sedan, rastade vi vid en färdstuga på skogen och jag visades in i "kammaren", som eljes icke användes af husfolket. Rummet hade en stor brun, fyrkantig kakelugn med nischlucka, men inga eldstadsluckor. Gjordes naturligtvis genast till föremål för en nyfiken undersökning. Hela kakelugnen var godt varm och nischen inuti var het. Lade genast dit min frusna matsäckslimpa och dito ägg och ställde in min mjölkbutelj. — Men hvarifrån kom värmen? — Jo, i stugan hade man en vanlig öppen, fyrkantig, låg spis, men elden flammade icke rätt uppöfver till den stora öppna skorstenspipan, ehuru en sådan tydligen fanns och troligen användes om sommaren, utan den drogs inöfver såsom man efter gammalt eldade en inmurad pannmur. Var det inte en fiffikus, som på så sätt utan allt besvär höll kammaren varm vintern om; — kostnaden tror jag inte han behöfde fråga efter, midt i djupa skogen som han bodde. Skada att han inte exploaterade uppfinningen och tog patent på den.

Senare har jag sett kakelugnarna i två rum sammanmurade på så sätt, att när man eldade i den ena, blefvo båda två varma. Vid blidare väderlek var det nog att växelvis elda en af dem hvarannan dag, och vid kall temperatur bottnade en brasa i hvarje lika bra som eljes två.

Det styfvaste jag sett i den här stilen är påhittadt af en egendomsherre, söder om Stockholm, som till min grämelse icke är svensk. Han värmer tre à fyra rum i öfre våningen med värmen från kokspiseln i köket, som på alla herrgårdar i regel brinner dagen lång. Detta sker allenast genom att leda röken successivt genom rökgångar i stora murytor i de skilda rummen. Under sommaren afstänges naturligtvis denna väg genom spjäll och röken får gå rätt ut.

Samme man har sina statarbostäder så anordnade, att värmen från spisen ledes in i det bredvidliggande rummets kakelugn och håller temperaturen vid 18 till 20 grader.

Att verkställa denna anordning på det rätta praktiska sättet är nog inte alltid så alldeles lätt, framför allt ej vid ombyggnad af gamla bostäder. Jag har talat vid kakelugnsmakare och murare, som förklarat sig inte alls begripa, hur det skulle gå till, och jag har hört talas om experiment i den stilen, som misslyckats. Men vill man målet, vinnas nog medlen.

I en modern villa vid Saltsjöbaden märkte jag, att ett par af de gula fälten på matsalens väggar hade en djupare glans än de öfriga. Mycket riktigt, de voro beklädda med någon marmorimitation och utgjorde murytor, genomvärmda. den ena från kokspisen och den andra från tamburkaminen, ett par fint arrangerade värmekällor, som gjorde rummets öppna spis mera "til Lyst".

I en annan egna-hemsvilla har jag sett en anordning, värd efterföljd, nämligen en varmvattencistern inmurad i själfva kakelugnen med en liten kran på kakelugnens ena sida och ett spiselringlock i kakelugnsnischen. Huru praktiskt är icke detta i ett sofrum, särskildt om man har småbarn eller sjuklingar, eller är i saknad af ett badrum.

Det är otvifvelaktigt, att hem och härd i våra dagar erbjuda ett rikt fält för förbättringar och nyskapande.

Det var någon, som talade vid en sådan där riktig uppfinnare-ingenjör och frågade honom, hvarför han inte passade på nu och gjorde sig en förmögenhet på någon praktiskt omhvälfvande uppfinning på det husliga området. Han svarade ungefärligen: "Sådana profana ting hålla vi oss för förnäma att spekulera öfver; det kunna laici öfva sitt skarpsinne på, men sätt ett speciellt problem i händerna på oss, så skola vi nog sätta pli på det."

Låt oss följa vinken och bringa det till ett godt samarbete. De som känna, hvar skon klämmer och att inte allt är bra som det är — i första rummet husmödrarna — få inte gå och tiga med det och tänka filosofiskt, att "eftersom det har gått i fars och mors tid, så går det väl också i min", utan säg ifrån och med kläm. De som äro praktiskt klyftiga kasta ut konturerna till förbättringar, och de "riktiga" sätta pli på dem. Så skola vi nog lyckas att skapa ett litet Amerika inom våra egna gränser äfven i den meningen, att vi bli ett föregångsland på hemmens område och låta praktisk och billig bekvämlighet vid hemmens inredning och skötsel bli tillgänglig för hvarje medborgare och hvarje medborgare få ett ljust och gladt och varmt hem utan att därför behöfva ta våra härliga skogars vårdslösa förödande på sitt samvete.

ELSA TÖRNE.

Vår pristäfling i Lefnadskonst

Fru Hanna Kamke — Fröken Elisabeth Östman

SEDAN NU täflingens båda prisdomarinnor, skriftställarinnan fru *Hanna Kamke* samt fröken *Elisabeth Östman,* Iduns Köksalmanackas och Hjälpredas redaktris, fullgjort granskningen, ha de utfästa prisen fördelats som följer:

För besvarande af täflingsämnets första fråga:

Huru skola de årliga utgifterna fördelas med en budget af 2,500 kronor?

har första priset, *75 kronor,* tilldelats

Fru Julia Sundell, Rättvik;

andra priset, *50 kronor,* har tillfallit

signaturen Ellen,

och tredje priset, *25 kronor,* har tillerkänts

Fröken Selma Lundsten, Jonsered.

Eröfrarinnan af det andra priset, som glömt bifoga namnsedel, uppmanas vänligen att fortast möjligt insända namn och adress till redaktionen.

För besvarandet af täflingsämnets andra fråga:

Huru skola de årliga utgifterna fördelas med en budget af 4,000 kronor?

har första priset, *75 kronor,* tilldelats

Herr K. Ringertz, Ragvaldsgatan 18, Stockholm;

andra priset, *50 kronor,* har tillfallit

Fru Anna Elg, Falun;

och tredje priset, *25 kronor,* har tillerkänts

Fru Gertrud Runerantz, Göteborg.

Dessutom funnos bland manuskripten ytterligare två synnerligen förtjänstfulla täflingsskrifter, en för hvardera frågan, författade af den ena af de båda prisdomarinnorna, fru *Hanna Kamke,* och hvilka fru K. oegennyttigt lät utgå ur täflingen för att på vår anmodan kunna åtaga sig prisbedömningen. Dessa ha vi äfven inköpt för publicering i Idun.

Samtliga förvärfvade uppsatser komma att successivt offentliggöras i tidningen under de närmaste månaderna med början i första aprilnumret.

De öfriga manuskripten torde återfordras före den 1 nästkommande maj, efter hvilken tid redaktionen ej ansvarar för desamma.

Stockholm i mars 1908.

Red. af Idun.

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i utlandet existerande tidningen i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förnämsta barnklädersaffärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en välförsedd barngarderob till. Tidningen är också tongifvande på sitt område samt utgifves på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr., halft år 1: 60 kr.
Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustreradt nummer i mån., åtföljdt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den därjämte lämnar henne en god hjälp med barnens sysselsättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

Några skolpojks- och studentminnen från Fyris strand

i glad oordning upptecknade af **Manasse.**

IV.

"Gubben Arpi."

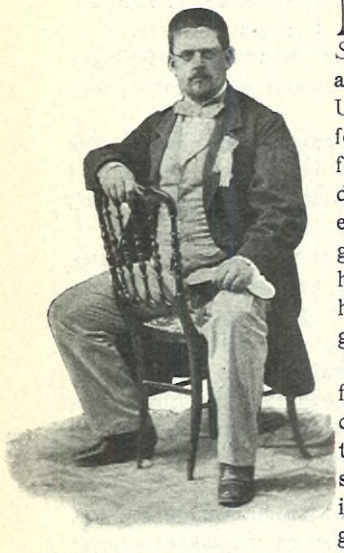

OSCAR ARPI.

NÄR JAG SER dessa bokstäfver *H. S. B.* — hvarmed jag afslutade mitt senaste Uppsalaminne — framför mig, är det inte allt för glada erinringar, som dyka upp. Det var en smällkall vintermorgon, och snön yrde och hvirflade samman i alnshöga drifvor. Vid morgonbönen, uppe i skolanssamlingssal en kvart före klockan sju, voro de lägre klasserna fruktansvärdt glest representerade, många hade ej i det otäcka vädret vågat sig ut, icke så mycket af rädsla för drifvorna som fastmer för den skandalöst dåliga och snåla belysningen å gator och torg, på de finare platserna bestående af en flämtande gaslåga af en tums höjd, i blåst vanligen utsläckt, och på Kyrkogårdsgatan och Nedre Skolgatan rätt och slätt en fotogenlampa vid hvart 400:de steg.

Rektor såg mörk, men resignerad ut. Neander föreläste ur Efeserbrefvet; den ene vakthafvande läraren sof djupt och Carstensen, musikläraren, hade svårt att på orgeln klara psalmerna med sina stelfrusna fingrar.

När vi kommo ner i vårt klassrum igen, dröjde det ovanligt nog en god stund utan att någon lärare kom. "Significator", som vaktade dörren, började en vild krigsdans ute i korridoren, alla förstå hans orimliga glädje, och från mun till mun går det: "gubben" är insnöad, "gubben" har inte vågat sig ut; vi få "provis"! Hurra! Ingen människa i världen mer än den skolpojke, som suttit och väntat på en två timmars morgonlektion i geometri och aritmetik för "gubben" Oscar Arpi kan ens närmelsevis fatta, hur förlösande detta enda ord: "provis" kändes djupt ner i pojkhjärtat.

Jag skulle ännu i dag, ett kvarts sekel efteråt, kunna jubla af glädje, när jag sätter mig in i stämningen igen, så fruktad var han, "gubben" Arpi, som just nu midt under jubelraset och indiantjutet kommer inlufsande som en liten skogsbjörn i ljusgrå kavaj, svarta bågar på glasögonen, bakom hvilka ett par flammande korpsvarta ögon sända ut de mest fruktade blickar, och i högra handen har han den afskydda "Mäster Erik", den gula käppen med sin stora svängda krycka.

Rytande som ett lejon, dänger han käppen i katedern.

"Hop samma nu! Kom hit, du "significator", så ska' du få höra, hvad "Mäster Erik" tycker om gossar, som inte passa på vid dörren, när magistern kommer," och innan den stackarn vet ordet af, har "gubben" slängt kryckan om hans hals, rycker delinkventen till sig med en så våldsam fart, att det är en slump att hans hufvud kan sitta kvar. Så kommer turen till "observator".

"Hop i hop nu! Jaså du! Kom närmare du! Ståru hop nu, att det är din skyldighet att hålla dina kamrater i tukt. Tror du inte, att jag hörde ända ut i korridoren, hur ni ropade "gubben" och "trodde förståss samma nu" att ni skulle få "provis".

Observator har darrande och blyg nalkats, "gubben" får tag i hans ena kindben och sliter i det med samma nonchalans och välbehag som när en tax får tag i en kattstackare. Så tappar han "Mäster Erik" i golfvet, hvilket retar upp honom ändå värre, hvarpå "gubben" med vänster hand griper tag i offrets andra kindben, och så kommer slutklämmen, den mest intensiva ruskning fram och åter, fram och åter af pojkstackarn, tills denne med ett fullständigt vilddjursvrål rycker sig lös, hans rödsprängda ögon stå på skaft, kinderna hafva djupa märken efter gubbens knubbiga, små starka fingrar, och saliven rinner om pysens haka. Jag har inte sett detta i drömmen, jag har gudnås otaliga gånger i fem hela år själf varit den olyckliga "katten", ibland två gånger om dagen, men när jag en gång tyckte, att de där hatade af piptobaksolja brunglänsande fingrarna voro för grymma och troligen icke själfva visste af, hvilket tortyrredskap de voro, passade jag på och gaf "gubben" en välbehöflig läxa.

Jag bet mig själf så intensivt i tunga och kindben, att blodet kom rusande ur munnen. "Gubben" blef som en omvänd hand, blod tyckte han inte om att se, han blef mjuk, tårögd, tog fram sin mindre välvårdade näsduk och torkade mig länge och omsorgsfullt med långa haranger om ursäkt. "Hopsamma förlåt mig, Knut, men ser du, jag mente bara, ståru hop nu, så innerligt väl, förstår du." Efter den betan drog "gubben" — försiktigt nog — under en längre tid i min redan ganska långa snabel, men äfven där motade jag snart nog "Olle i grind" och snöt mig en gång så försvarligt, att jag till "gubbens" stora förskräckelse fick en ordentlig näsblödning. — Så kröpo timmarna långsamt, pinsamt fram, och hvad man lärde i småklasserna i matematik och högre upp i latin och svenska, ty gubben Arpi undervisade i allt detta, — det öfverlämnar jag åt mera sakkunniga att bedöma. "Matts" och "Olof" voro i min klass gubbens gunstlingar, och de fingo visst lära sig mycket, ty båda blefvo duktiga matematici och äro nu välbeställda lektorer, ja, den ene blef till och med skolrektor vid 35 års ålder vid högre allmänt läroverk.

Just nu ligger det framför mig en klassfotografi, som vi togo hos Osti till gubben Arpis ära 85 om våren. Jag var med om det högtidliga öfverlämnandet, men fick också vara med och se det ligga itubräckt ett par dar senare i gubbens papperskorg, hvilket smärtade oss betydligt.

Det är en mycket konventionell bild af tjugutre svart- och ljuslockiga pojkar, infattad i gammalmodig svart ram med guldkant, men ack så många minnen, som tränga fram i skarp belysning, när jag ser detta framför mig.

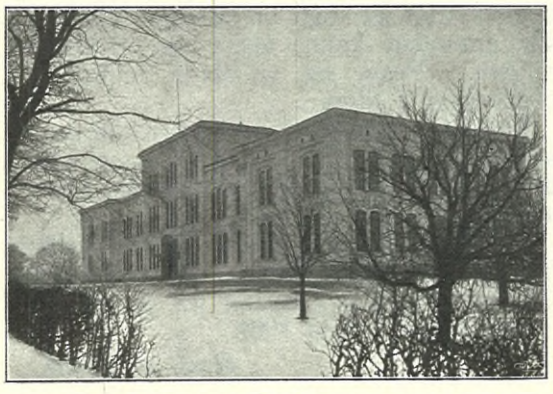

HÖGRE ALLMÄNNA LÄROVERKET I UPPSALA.

Underligt är det att tänka sig, att liemannen redan hunnit skörda bland dem, och huru många ska vi stå åter om våren 1913 för att fira tjugofemårsminnet af "hvita mössan"? Få se!

Trots gubben Arpis stora svaghet att vilja fostra med aga och därvid ofta förgå sig, att fordra en nästan blixtsnabb behandling af tungan vid t. ex. deklinering, konjugering och ett evigt uppräknande af "undantag från regeln" — minns ni t. ex. det där urkitsliga om parisyllaba och imparisyllaba på as och is i Rabes latinska grammatik — och till sist hans — jag höll nästan på att säga "dille" på att man skulle räkna ett orimligt antal tabeller, något som numera visst aldrig förekommer, fanns dock i grund och botten så mycket godt och vänligt hos "gubben", som man samtidigt med glädje minnes.

"Jag vill ingen syndares död, hopsamma nu," hörde man honom ofta säga, "jag vill bara, att ni ska kunna ert pensum så ordentligt, att vi alla — hop i hop nu — ska få träffas en trappa upp i höst." Därmed menade gubben, att vi borde arbeta på "helt löfte" till högre klass, och "gubben" hade den svagheten att i sitt notvarp inte släppa någon af de "sina" efter sig i en "grundare sump, hop i hop nu", som han uttryckte sig.

Äfven den allra dummaste släpade han med sig, naturligtvis efter en proformapröfning på höstsidan, för att ej komma från sin vana att — sittande uppkrupen på en af pojkarnes pulpeter midt i klassrummet med benen på en af deras bänkar, under en hel timme med höger hand oftast varsamt, men ibland hårdare fara fram och åter i den korade dumbomens flottiga, oklippta man.

Pluggades det latin ända till åtta timmar i veckan under terminen, tyckte "gubben", att detta alls inte var tillräckligt, och i julferierna träffades man därför redan den 2 januari klockan tio till frivilligt studium. Med "frivilligt" menades helt enkelt, att den som ej infann sig och bodde i staden under julen, afhämtades halft med våld för att erhålla en ordentlig portion "påkolja", serverad af Mäster Erik, som aldrig fick något jullof, utan var i ständig verksamhet. Denna ferieläsning försiggick i gubbens arbetsrum ute på Luthagen, där man satt packade som sillar, medan gubben ur en sur pipa fyllde rummet med bolmande tobaksrök.

Sista dagen bjöds alltid på bakelser, och man fick då aftroppa till sina nöjen redan efter en timme och slapp de reglementerade två, som annars var dagligt bröd.

Trots allas orimliga fruktan för Oscar Arpis svåra, i onödan uppbrusande lynne, var det en sak, som vi hos honom alla satte värde på. Han "skvallrade" aldrig, han sprang ej som många andra af sina kolleger genast till rektor och rörde upp hela kollegiet, han gjorde aldrig en snöboll till en lavin, utan inför klassen uppklarades till och med saker af mycket allvarlig natur, som nog ibland skulle kunna haft relegering från läroverket till följd. Då vädjade han till oss, vi sutto som nämndemän, fingo oförbehållsamt yttra oss, han själf dömde i sista instans, men någon straflatitud förekom ej i hans kodex; man visste på förhand, att alla brott — stora och små — utan undantag bestraffades med bödelstraffet: påkolja af Mäster Erik.

När Orphei Drängar 1878 i december firade sin tjugufemåriga tillvaro, satt jag tillsammans med kandidat Rundgren, gossarne Tamms informator, på den vanligtvis obegagnade läktaren på Stora Gillesalen midt för publiken och sköt papperstussar på Akademiska kapellet, som var placeradt rätt under oss.

Skönhet är makt. För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet.** Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

Parfymeri Louise, Stockholm.

Publiken satt i andlös väntan, O.-D.-kören stod uppställd på estraden, dörrarna till det s. k. förmaket slås upp, och in träder konung Oscar, åtföljd af svit, eskorterad af en del "farbröder" i O. D. Sedan kungssången sjungits under Josephsons ledning, klifver plötsligt gubben Arpi upp på anförareplatsen, griper taktpinnen — allt naturligtvis på förhand öfverenskommet — mönstrar de kanske femtio gossarne med en blick som en fältherre, den där skådar ut öfver tiotusenden, lyssnar ännu en gång till stämgaffeln, och ut i salen brusar med en enastående schwung och glöd lystringssången: "Hör, I Orphei drängar" af Bellman, allt under det "gubben" fäktar, slår, slänger med hufvudet, skriker, stampar, sjunger med och tror sig anföra en jättekör. Det var också enda gången i mitt lif, jag fick se den bekante sånganföraren, 1878 års hjälte i Paris, föra sina kära sångare an och det med en rent af sydländsk fart och öfvertygelse.

Ja, nu hvilar också han sedan sjutton år tillbaka däruppe på backen, där alla riktiga Uppsalavänner till sist vilja sofva, och den som promenerar i stora alléen öster om Uppsala kyrkogård, kan sommartid emellan lindarnas och lönnarnas grönska se bilden af den på samma gång ilskne och hjärtegode mannen med det snaggiga uppstrukna håret, det roliga pipskägget och de grofva, bredbågade glasögonen, dock först och sist mannen med den underbart sydländska blicken, Oscar Adalrik Arpi, född den 8 februari 1824 i Börstil i Uppland — "i prästgården med stora körsbärsträdet hop i hop nu", som han så ofta berättade — och död i Uppsala den 25 september 1890.

Till sist: ett enda ord till om den originelle "gubben". Han älskade att dagligen betygsätta ynglingarne, och till den ändan hade han en tjock, mycket flottig bok med styfva pärmar och skinnrygg. När jag för första gången såg den i september 1880, hade den varit med i sexton långa år, och allra första namnet på första sidan var, minns jag tydligt — skolynglingen Ivar Afzelius, numera chef för lagberedningen och en af de aderton. Han var redan *då* i gubben Arpis betygbok, som jag flere gånger i smyg studerade, rent af briljant betygsatt.

Det var förresten konstiga betyg gubben satt efter kanske blott fem minuters förhör. Där fanns Ba med ett utropstecken efter, där fanns Ba med *två* plus efter sig, och där fanns lilla b med på samma gång ett minus och ett frågetecken efter sig. Men så fanns det också något som hette A. D.! (Les extrêmes se touchent.)

Hvad detta betydde begrepo vi första året alls inte, men uppdagade en vacker eftermiddag, att det skulle tydas: Anmäl dig! Hur denna anmälning skulle tillgå, hvar den skulle ske, om i skolan eller i Arpis hem, för hvem man skulle anmäla sig och andra formaliteter är och förblir en hemlighet, som gubben tog med sig i grafven. Och nu är det för sent att anmäla sig, ehuru jag säkert vet, att uppmaningen A. D. förekom till och med ett par gånger under mina ibland något underliga latinska skripta.

MANASSE I SLYNGELÅREN.

Nu undrar jag endast: hvart tog efter gubbens död vid bokauktionen denna Arpis äldsta gamla betygbok vägen, där två hela generationer undergått nästan daglig betygsättning?

TERESIA EURÉN, f. ENEROTH:

MODERSTANKAR.

DET HAR blifvit sagdt med någon förundran, att inom litteraturen skulle finnas helt litet af kvinnohand nedskrifvet öfver de tankar, som måste väckas inför släktenas hemlighetsfulla knytande vid släkten och födelsens mysterium. I nedanstående dikt har emellertid en kvinna, känd för öfrigt af Iduns publik som författarinna af flere känsliga och vackra dikter, gifvit uttryck åt de tankar, som vaknade hos henne, då hon själf väntade att bli mor.

JAG KÄNNER med jublande smärta
ett nytt, ett gryende lif,
det rör sig under mitt hjärta
och säger fordrande: gif!

Så vill jag då glömma mitt eget,
mitt pockande, gäckade själf,
vill sänka min gärning förteget
som offer i lifvets älf.

Du heliga skapande styrka
i alltets skiftande dräkt,
ditt under vill jag dyrka,
berörd af din andas fläkt.

I feber pulsarne brinna,
men min håg är lyssnande still:
Se här din tjänarinna,
varde mig som du vill!

Låt min fattiga själ få skänka
hvad hon älskat, men aldrig haft —
allt stort vill jag drömma och tänka,
låt min längtan få skaparekraft!

All bunden sorg i mitt sinne
och all min maktlösa fröjd,
de slita sig fria därinne
och stiga mot lifvets höjd.

De skola tjäna en annan,
deras sparade kraft skall bli hans,
han, som skall bära om pannan
hoppets skimrande krans.

"Hon varder frälst genom barnsbörden."
"Kvinnans säd skall söndertrampa ormens hufvud."

Du vardande lif, som skall väckas,
i dig är frälsningens kraft!
De späda händerna sträckas
mot mål, som ej fäderna haft.

Du drager mig med, du lilla,
i det stora, stigande tåg,
som vandrar säkert och stilla
mot höjder, dem aningen såg.

Det slingrar långsamt ur djupen,
ur grottornas skymningsvärld,
där invid ödsliga stupen
den första längtan blef lärd.

Af modersmjölken den närdes
och växte från undran till tro,
och tung blef den lott, som beskärdes,
och mörkret hemskt att bebo.

Den första aning, som irrat
ditut *och till tanke blef,*
den första blicken, som stirrat
mot ljuset, till handling dref.

Du öppnade vägen till Eden,
du stackars första mor!
Din längtan visade leden,
ty din nöd och förnedring var stor.

Och viljan och kraften spände,
ett sökande, hungrigt begär,
en växande låga tände
den längtan, som lif beskär.

Hur många mödrar ha legat
som mäld under ödets sten,
hur många ha våndats och tegat
och stridt vid den lågans sken.

Tills ändtligt det nya förlossats
ur den längtande driften till själ
och ***djurets*** *hufvud krossats*
af den första ***människans*** *häl!*

LUZERN
Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

· EN · SOMMARSAGA · PÅ · DJURGÅRDEN ·

· BILDER · FRÅN · KONSTINDUSTRIUTSTÄLLNINGEN · I · STOCKHOLM 1909 ·

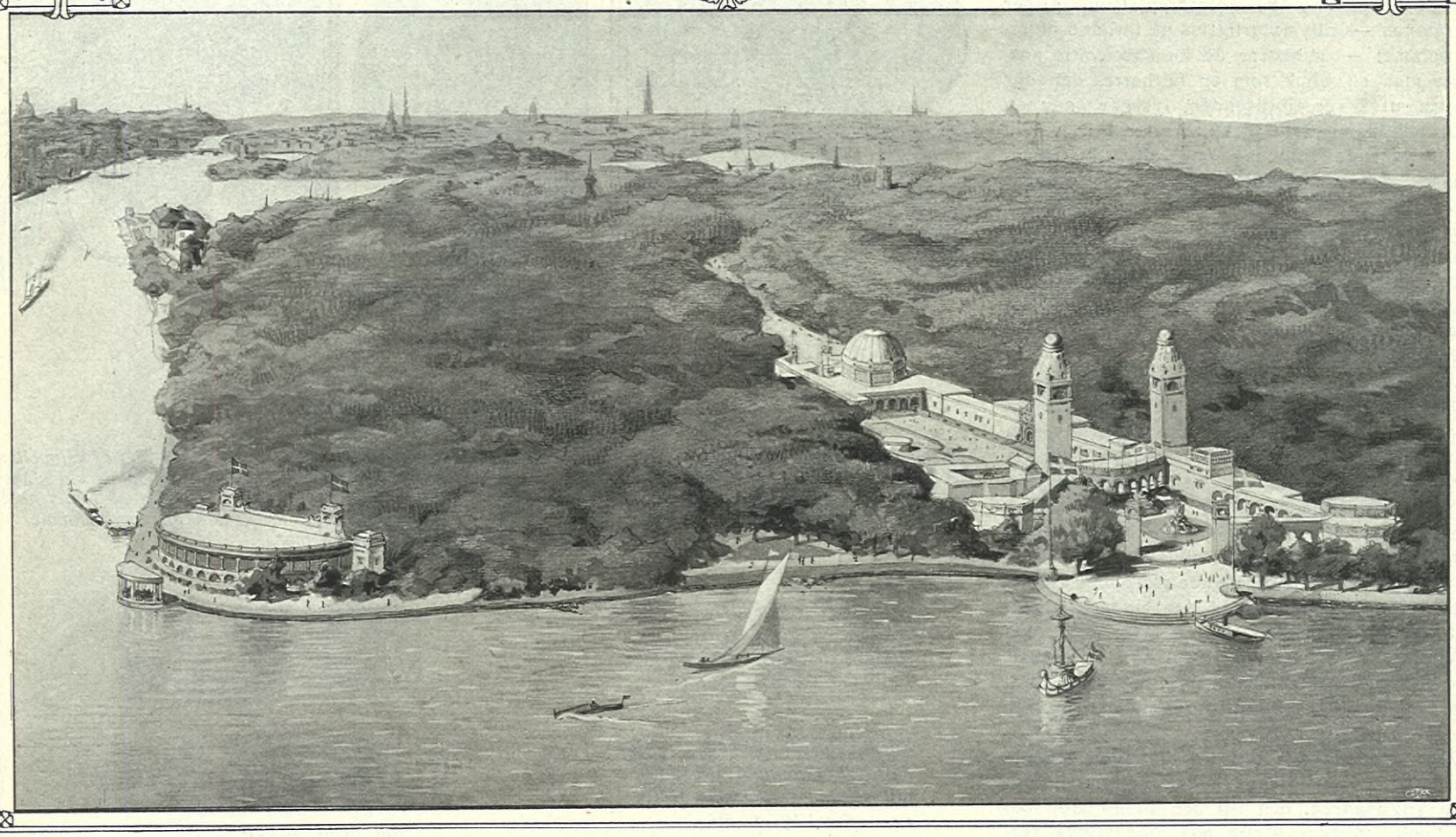

TOTALVY AF UTSTÄLLNINGSOMRÅDET I FRIESENS PARK.

PÅ UDDEN LÄNGST TILL VÄNSTER HUFVUDRESTAURANGEN.

LÅT OSS FLY undan den här odrägliga vintern med dess piskande snöstormar midt i vårmånaden! Vi taga vår fantasi till hjälp och förflytta oss ett stycke in i framtiden, till en högsommardag 1909, med skimrande sol öfver Mälardrottningen, flaggors vaj, gröna parkers sus och sjungande vågors gång mot stränderna.

En färja gungar oss ut från Räntmästaretrappan. Staden blir liggande bakom oss — ett underbart panorama af glans och smuts, af siratliga hus och himmelsträfvande tempel, damm, stenkolsrök och sol. Skepps- och Kastellholmarne glida förbi, den nedsotade Djurgårdsstaden, de små sjömanskrogarnes, karusellernas och skjutbanornas stad, så komma ett båtvarf, en skeppsdocka, några villor, hvarefter två hvita kampaniler helt plötsligt resa sig ur Bellmansekarnes löfmassor tätt invid stranden och ropa oss till sig.

FRÅN NEDRE GÅRDEN.

Vi stiga i land och gnugga oss i ögonen, ty kring kampanilerna ligger en hel stad, som ej tyckes tillhöra vårt kärfva himmelsstreck. Vi blicka in i långa kolonnader, vi se hvita murar omsluta paviljonger af vacker och egendomlig form, på en atriumliknande gårdsplan doftar och lyser en sydländsk sommars flora, springbrunnar plaska i grönskan, ett den materiella vederkvickelsens tempel ligger på en mjukt framspringande udde, en galär, från hvilken tonar musik, simmar på vattnet och ger intryck af fest, och midt i staden reser sig en mäktig, kupolsmyckad byggnad, som kommer oss att tro att vi stå inför något romanskt byggnadsverk.

Men hvar befinna vi oss då egentligen? — Tätt utanför våra egna stockholmsmurar, i Friesens park, och den underbara staden är Konstindustriutställningen i Stockholm 1909, tillkommen på initiativ af Svenska sjöjdföreningen, i sina arkitektoniska anordningar ett verk af Ferdinand Bobergs blommande fantasi och till sitt inre resultatet af den svenska konstindustriens sträfvan i nuvarande tid.

Det är första gången en specialutställning för konstslöjd äger rum i vårt land. Våra industriutställningar ha visserligen haft att uppvisa alster af konsthandtverk och konstindustri, men de hafva då förekommit sammanställda i grupper, för hvilka råmaterielet varit indel-

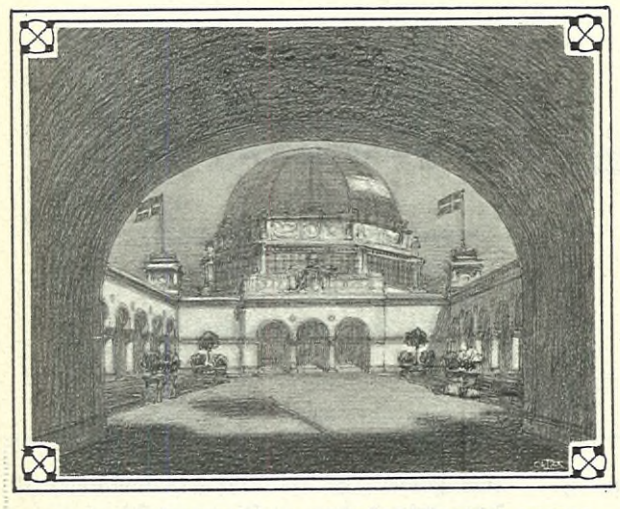

HUFVUDINGÅNGEN MED UTSTÄLLNINGENS KUPOLPRYDDA SALLE D'HONNEUR I BAKGRUNDEN.

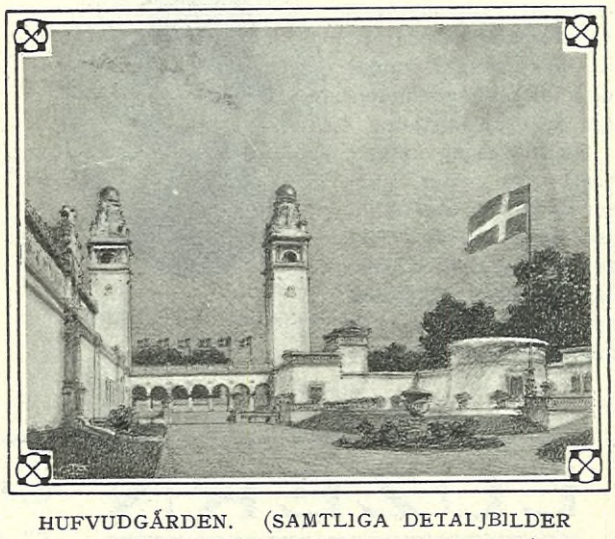

HUFVUDGÅRDEN. (SAMTLIGA DETALJBILDER EFTER PENNTECKNINGAR AF F. BOBERG).

UTSTÄLLNINGSKOMMITENS ARBETSUTSKOTT

ningsgrunden. Man har träffat utsökta väfnader, broderier sammanförda med tågvirke och segelduk, de finaste guldsmedsarbeten med järnspislar och ankarsmiden, konstmöbler med träskor o. s. v.

Men i och med detsamma som konstslöjden under den stora reformatoriska rörelse, i hvars midt vi just befinna oss, afkastat de gamla stilarnas ok, har förhållandet blifvit ett annat. Hithörande yrkens produktion har ryckt upp i ett högre konstnärligt plan, den personliga uppfinningen, det individuella skapandet har trädt i imitationens ställe, och man frågar icke längre i första rummet, hvilken snickare har tillverkat den möbeln, man frågar hvilken konstnär har komponerat den.

Efter mönster af föregående konstslöjdutställningar i Tyskland och England mötas vi här af en anordning med verkliga praktikabla rum, vid hvilkas inredning konstnärer och yrkesmän i olika grenar samverkat för att åvägabringa ett intressant och instruktivt helt. Allt i sin miljö! är denna utställnings lösen, naturligtvis med undantag för sådana alster af konstslöjd, som behöfva en annan anordning för att göra sig gällande.

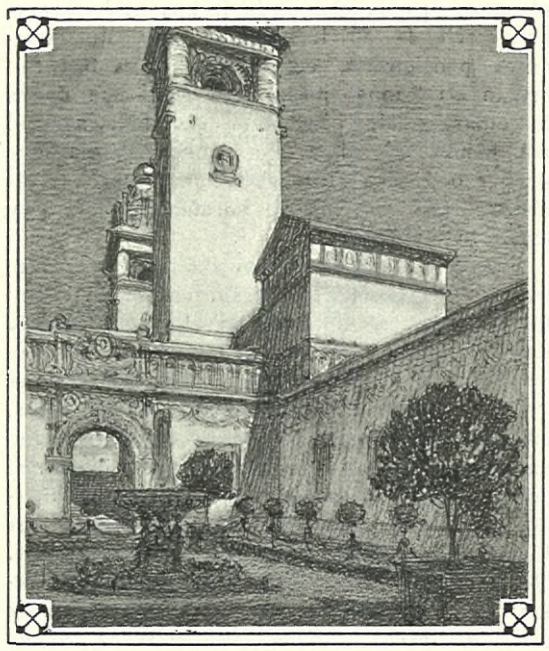

ATRIUMGÅRDEN.

Hvarje föremål är svenskt arbete och på allt har konstnärligheten, den individuella uppfattningen och en sträfvan till nationell egenart, så vidt möjligt tryckt sin prägel. Smakens förhöjande och förädling hos allmänheten i fråga om hemmens inredning och utsmyckning är utställningens ändamål — och den framtidssyn vi här ge våra läsare från 1909 års sommarstad på Djurgården är redan till sina yttre konturer så vacker, att vi kunna hoppas att verkligheten, då tiden kommer, skall infria hvad landet väntar af denna utställning.

Som densammas beskyddare står Sveriges konung och som utställningskommitténs ordförande fungerar prins Eugen. I arbetsutskottet slutligen, hvaraf vi här ofvan meddela en gruppbild, finna vi idel namn, hvilkas bärare borga för att de förstå och äro besjälade af sina uppdrag. Tilläggas bör att arbetsutskottet består af ytterligare en ledamot, nämligen byrådirektören Hedenblad, hvilken dock ej var närvarande, då gruppbilden togs.

Stockholm firade en stor seger med sin allmänna konst- och industriutställning för 11 år sedan. Det var en nationell samling så god som någon, och ehuru det den här gången endast gäller en uppvisning inom ett särskildt fack, är dess värde som spegelbild af en viktig svensk kulturrörelse ej mindre för det.

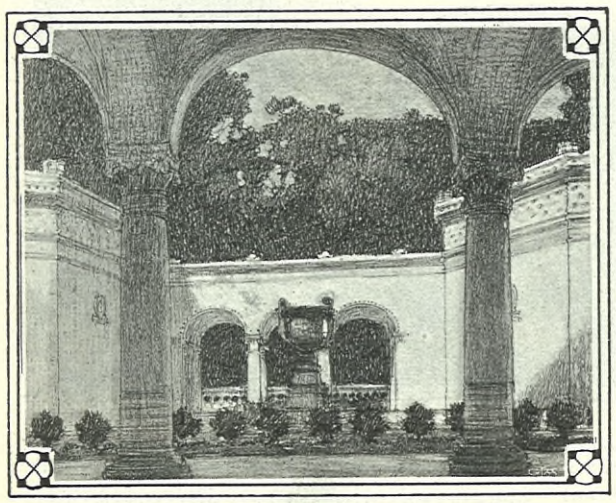

ARKADGÅRDEN.

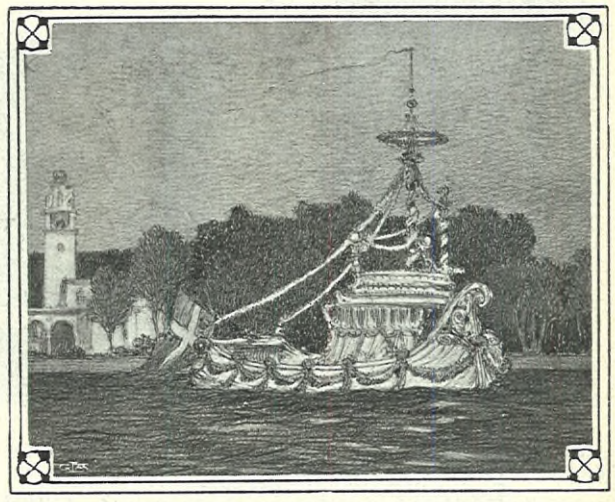

MUSIKGALÄREN.

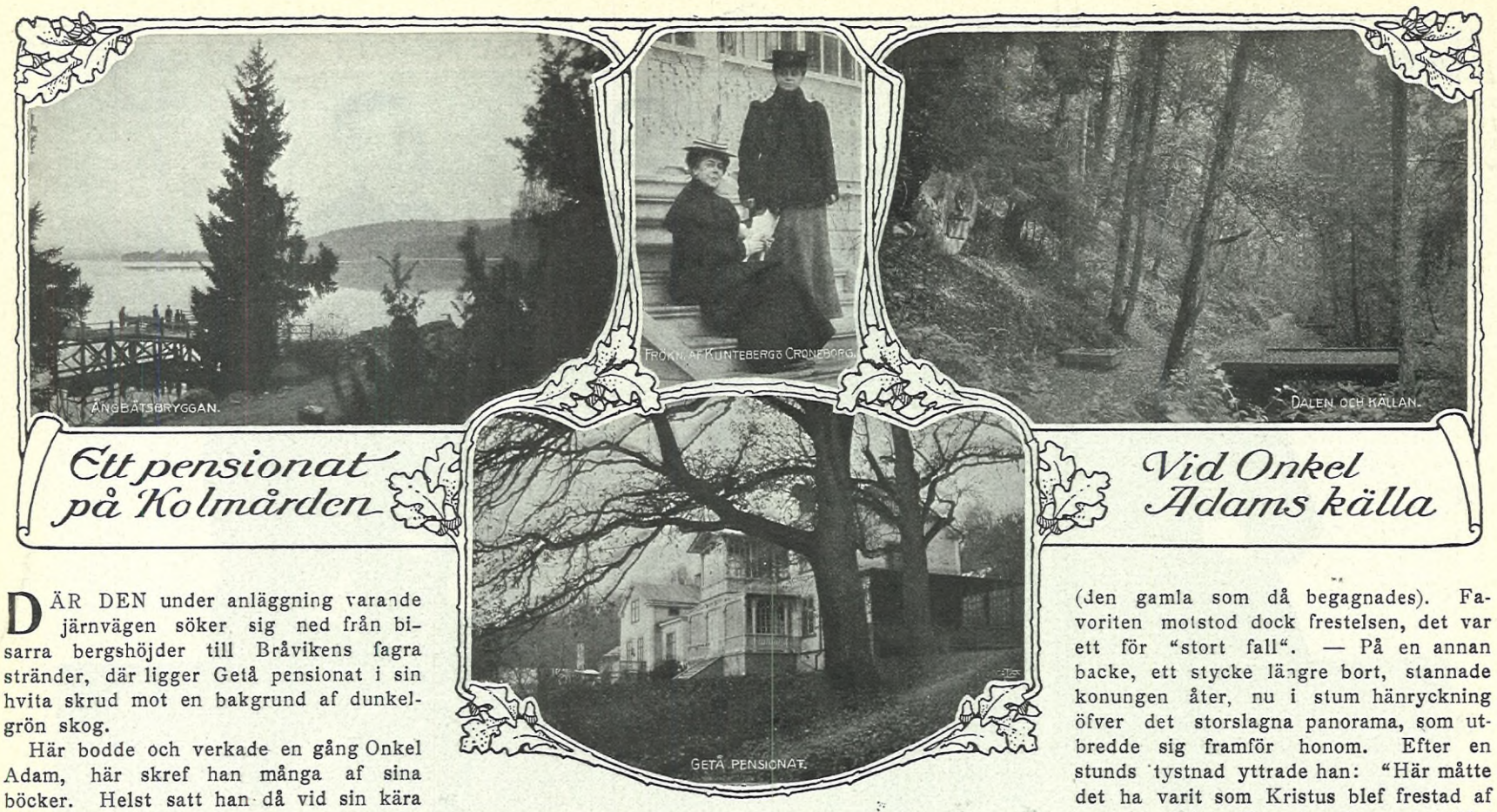

Ett pensionat på Kolmården

Vid Onkel Adams källa

DÄR DEN under anläggning varande järnvägen söker sig ned från bisarra bergshöjder till Bråvikens fagra stränder, där ligger Getå pensionat i sin hvita skrud mot en bakgrund af dunkelgrön skog.

Här bodde och verkade en gång Onkel Adam, här skref han många af sina böcker. Helst satt han då vid sin kära lilla källa i dalen, om hvilken han skrifvit:

> I sin dal hon ligger gömd,
> Obemärkt och glömd,
> Därför grumlas sällan
> Lilla källan.

Dessa ord får man äfven läsa på en järntafla under "Onkels" porträtt (i järn äfven det), hvilket är anbragt öfver källan, för att för efterkommande släkten utvisa hvar "allas vår Onkel" helst dvaldes i sina diktarstunder. Den härliga naturen vid och omkring Getå har säkerligen väckt många vackra tankar hos vår store författare. Höga berg och djupa dalar, den porlande bäcken, som slingrar sig i behagliga bukter genom parken, gamla ärevördiga, knotiga ekar och behagsjukt vajande, mjuka björkar, hvilkas stammar lysa hvita mot bakgrunden af mörkgröna granar och majestätiska furor, här och där en liten bro öfver den ystra bäcken och en liten rödmålad hemtreflig stuga, som tittar fram mellan höga stammar och saftig grönska, vid en glänta i skogen skymtar Bråvikens glimmande vattenspegel fram likt en vision — — se där hvad han såg på sina promenader och hvad som kan skapa vackra och stora tankar hos ett känsligt sinne. Ja, kan icke sådant, i förening med den härligaste luft, äfven gifva nya krafter och helade nerver? Jo, helt visst!

Men låtom oss nu, efter vår lilla utflykt, återvända till pensionatet. Där trifves man så godt hos de älskvärda fröknarna E. Croneborg och I. af Klinteberg, som nu innehafva pensionatet, och hvilka hafva fått förmågan att kunna sprida detta lugn och denna ro omkring sig och öfver det hela, som så väl behöfs för dem som önska hämta nya krafter och söka stilla sina nervers oro. Allt förenar sig här till ett harmoniskt helt, som ingen kan motstå.

Luften är så frisk och skön, att man kan tro att "hälsans genius" förvandlat sig i luft för att gifva af sin kraft åt alla som behöfva däraf — naturen är så tjusande fager, att man ofta förundrad stannar för att se, och åter se — — men så är det ju också på den fagra, härliga Kolmården med sin rena luft, sin sammetsmjuka mossa och alla sina gamla minnen och historier. Det var här i trakten som Gustaf den tredje, då han under en resa öfver Kolmården kom upp på krönet af en hög backe, lär ha frestat en af sina favoriter med en mycket "hög ställning", om han ville kasta sig utför en brant alldeles vid sidan af vägen (den gamla som då begagnades). Favoriten motstod dock frestelsen, det var ett för "stort fall". — På en annan backe, ett stycke längre bort, stannade konungen åter, nu i stum hänryckning öfver det storslagna panorama, som utbredde sig framför honom. Efter en stunds tystnad yttrade han: "Här måtte det ha varit som Kristus blef frestad af satan!" Då replikerade hofmannen: "Nej ers majestät, den platsen passerade vi nyss." Och kungen log. — Ja, så förmäler legenden. —

Här finns förresten mycket att både höra och se på gamla Kolmården med sina hemlighetsfullt susande skogar och djupa klara bergsjöar.

Flere kungl. personer ha följt Gustaf III:s exempel och besökt Kolmården. 1851, då *nya* landsvägen invigdes, färdades Oscar I fram öfver Kolmårdens skogsklädda höjder och på en bergsplatå, där det är den härligaste utsikt öfver Bråviken, var hans majestät uppe och njöt af utsikten. Där blef sedan uppsatt en solvisare till minne af den stunden. Drottning Sophia har ju också fattat tycke för denna trakt och besökt den i tvenne omgångar, och den friska sköna luften har gjort hennes majestät godt. För att nu inte tala om alla, som i den grå forntiden färdats fram på den *gamla* landsvägen, — det är ju en af de allra äldsta som finnas.

Getå ligger ungefär 6 km. från *Åby* järnvägsstation på stambanan och 10 minuters väg från ångbåtsbryggan, och adressen är Getå, *Åby*. E.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur
fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: **Blus-lif** 40 öre, **Kjolmönster utan släp** 50 öre, **Prinsessklädning** 75 öre, **Reformdräkt** 75 öre, **Barndräktmönster** 50 öre, **Kragmönster** (Pellerin) 50 öre, **Kappmönster** 60 öre, **Nationaldräktmönster** 1 kr.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsgatan 43, Stockholm
Iduns Mönsterafd.

Damer på resa.

DEN TID står för dörren, då de, som äro så lyckligt situerade, börja göra upp planer för att resa till södern och möta våren. En svensk författarinna, hvilken just nu anträdt en dylik färd, kommer här att i underhållande korta skildringar meddela sina erfarenheter, som måhända kunna blifva en och annan reslysten till gagn.

VI ÄRO TVÅ goda vänner, som ärna företaga en sex veckors resa genom Italien, via Berlin och Wien.

Vi ha kollationerat vår smak och våra tycken och funnit, att de i hufvudsak öfverensstämma.

Så ha vi utrönt, att hvad som mest lockar oss ut är naturen — mindre konstverken.

Baedekers stjärnor komma icke att spela någon afgörande roll för oss, ty trots vår rätt stora okunnighet angående skön konst, önska vi dock själfva afgöra, hvad som af allt det vi skåda är mest värdt beundran efter vår individuella smak — alla konstkännare till trots.

Naturen älska vi med passion. Säkert komma vi därför oftare att fördröja oss inför en vacker utsikt än jäkta för att hinna med alla muséer o. d.

Vi ärna öppna hela vårt väsen för att taga in så många nya intryck som möjligt. Det är visst!

Inte endast i denna hufvudpunkt har kollationeringen utfallit lyckligt, utan äfven i en massa andra mer eller mindre viktiga frågor.

Vi ha i all tysthet anförtrott hvarandra, att vi äro svaga för att få sofva, då vi äro sömniga, och äta, då vi känna oss hungriga. Ja — att dessa rätt naturliga böjelser rent af komma att i viss grad reglera färdens tempo. Våra själar äro nämligen till en bedröflig grad beroende af våra kroppshyddors välbefinnande och själarna måste ju till hvarje pris hållas vid god vigör. Det är ju de, hvilka skola "taga in" alla intrycken. Alltså: Festina lente!

Det är nu också den där matfrågan. Den är verkligen viktigare än hvad man mången gång tror.

Jag vet personer, som bli vid dåligt lynne, om de inte kunna trolla fram på sitt bord äkta svenska rätter, hvar än de vistas. — De borde stanna hemma!

Skall jag våga bekänna kort i den ömtåliga frågan? Nåväl — vi äro båda nyfikna läckergommar, men vi ha samtidigt en storartad förmåga att, när så behöfs, frånse hela matfrågan — om vi bara få äta oss någorlunda mätta.

Vi äro redan nyfikna på Wienermatsedelns goulias och Risi-bisi — för att inte tala om, hvad som väntar oss i makaronins, ostens, fruktens och vinets land.

Vi ha vidare beslutat att hjältemodigt möta allehanda obekvämligheter och vedervärdigheter, hvilka i Italien lära vänta oss i form af bristande renlighet, obekväma bäddar och kalla rum.

— — — Men hvad i all världen angår nu oss allt detta? Det är väl inte något ovanligt att resa till Italien! utbrista ni, mina ärade läsarinnor.

Och ni ha alldeles rätt. Det är särdeles vanligt, men besynnerligt nog har jag ännu inte under mitt rätt långa lif — förrän nu! — träffat på den välvilliga, resvana själ, som frikostigt delat med sig af sina erfarenheter och praktiska rön åt sina medsystrar.

Icke så att det felas oss resebeskrifningar — långt därifrån. De finnas i öfverflöd — de föra oss från den ena sköna platsen till den andra och beskrifva för oss konstverk i tusental.

Men resor ha äfven en praktisk sida af stor och afgörande betydelse.

Jag vet, att rundt landet sitta damer, reslystna liksom vi, men för hvilka det hittills inte blifvit något af med den så mycket omfantiserade resan. De ha dragit sig för att kasta sig ut i världsvimlet af en hel massa skäl.

Hur i all världen skulle man få bra adresser på billiga bostäder? I Baedeker? Den är särdeles lakonisk. Och för 1:sta klassens hotell bevare oss en mild försyn. Hvilka priser!

Och så var det så svårt att göra upp resplanen. En gång hade man rent af skrifvit till Nordiska Resebyrån i Operahuset. Men tycker någon att man fick svar! Nej då! De äro mycket strama, herrarne på Resebyrån!

Dessutom hade man ryktesvis hört sägas, att de inte ombesörja biljetter till något så plebejiskt som tredje klass. — — Nej, det var allt bäst att resignera och sitta hemma.

Nu är det så, att man mycket väl med hjälp af Baedeker och Reichs Kursbuch (som fås på Resebyrån i Operahuset i Stockholm för 2 mark och utkommer 8 ggr om året) kan göra upp sin resplan själf. Det ges också många sträckor, hvilka med fördel kunna tillryggaläggas i tredje klass. Naturligtvis bör man då välja vackra trakter och resa på dagtåg.

Ja, så som jag här ofvan beskrifvit har jag en gång i tiden själf känt och tänkt och önskat, att någon resvanare än jag ville taga till ordet i denna sak i Iduns spalter.

Nu har emellertid en massa gynnande omständigheter kommit mig till hjälp. Jag har just kommit på denna "Enda" svenska kvinna, som har ett sådant öfvermått af godhet och välvilja, att hon gärna och utförligt velat hjälpa reslystna damer i allmänhet och mig i synnerhet till en massa utomordentliga upplysningar. Hvem hon är får ni gissa er till, om ni kan. Hon är bestämdt Sveriges mest resvana dam och det har visserligen inte endast varit praktiska råd, hon har haft att ge mig. Nej — med sin rika bildning, sin storartade konstkännedom, sin förståelse för allt och alla vet hon, hur en stackars mer eller mindre i konst okunnig medsyster kommer att slitas i stycken och förlora det viktigaste, nämligen ett rent och vackert helhetsintryck bland det myller af konst i alla former, hvilket möter en under färden. Och hon har med beslutsam hand strukit ett streck öfver hela rader af muséer. En helt kort lista har jag i min ägo på blott det yppersta bland det yppersta. Och jag ärnar följa hennes råd, nu liksom hittills, ty de äro alltid goda. — Hvad jag med denna artikel egentligen vill ha sagt är:

Kan jag med adresser på billiga rum, enkla, men goda hotell, trefliga albergi, trattorior och osterior samt andra råd stå några reslystna medsystrar här hemma till tjänst, så vore det mig kärt att under resans lopp delge dem mina erfarenheter — isynnerhet hvad allt det praktiska angår. Skulle mitt lättrörda sinne någon gång alltför häftigt gripas af något skönt eller skulle någon ovanligt lustig episod afbryta färden och fresta mig bort från den utstakade och utlofvade stråten, så varde detta mig förlåtet för mitt goda uppsåts skull!

Den 14 mars 1908.

GABRIELLE RINGERTZ.

Segerpalmen.

Skådespel i 4 akter af **Hilma Söderberg.**

Prisbelönt vid Iduns dramatiska pristäfling.

(Forts.)

Wærnhagen. Jo. Han är alltid redo att besluta och handla. Det har jag haft så svårt för. Han nödgas aldrig lyssna till en hel hop stridiga röster.

Beatrice. Men sanningen ligger ju inte på ett enda ställe.

Wærnhagen. Men den är lycklig, som tror det. Och det gör Cassel. Därför blir han segrare. I den striden. Och jag skall vara den första, som lyckönskar honom. *(Ler.)* Först och främst därför, att de goda makterna lät mig bli segrare i en annan strid. I en, hvari man kämpar om högre värden än den politiska makten i Sverige.

Beatrice (långsamt). Den politiska makten är fosterlandets väl och ve — det andra, som du kallar värdefullare — är en kvinnas kyssar. Christian!

Wærnhagen. Sådana äro vi.

Beatrice. Inte Eugen Cassel.

Wærnhagen. Hvad tror du han valde — om han fick välja?

Beatrice. Inte kvinnan.

Wærnhagen. Jo. Därför att han snart är lika gammal som jag. Och när man hunnit så långt, då byter värdena plats. Då har mycket hunnit ramla ... alla ytterväggarna i det tempel, som gömde ens ungdoms gudar. Och man har fått se att dessa gudar endast var stenbeläten. Hvad hade väl de att ge, när den stunden kom, då man behöfde värme och bröd! Behöfde känna en hand, som fattade vår egen ... behöfde känna ett annat hjärta slå emot vårt ... I ungdomens eröfringstider glömde man det.

Beatrice (nickar tankfullt). Eller man hade inte hunnit lära sig det. *(En jungfru visar sig i dörren.)*

Beatrice. Är någon här?

Jungfrun. Justitieråd:nnan Wærnhagen. *(Försvinner.)*

(Beatrice går mot salongen. Möter fru Wærnhagen).

Fru Wærnhagen. God dag, fröken Bendix. Det var snällt af er att vara hemma. *(Får se Wærnhagen.)* Christian!

Wærnhagen. God dag, mamma.

Fru Wærnhagen. Är du här?

Wærnhagen. Blir du så förvånad öfver det?

Beatrice (leende). Statsrådet var vänlig nog att titta upp och be mig vara välkommen till mitt land igen.

Wærnhagen (med skämtsamt allvar). Det ingår i en ministers funktioner, mamma. Och om jag inte gjort det i dag, hade det varit för sent.

Fru Wærnhagen (likaledes allvarlig). I så fall kunde ju Eugen ha gjort det i morgon.

Wærnhagen (som förr). Det är en hederssak för mig att inte efterlämna några ärenden. Han bör få sätta sig vid ett fullkomligt rent bord. *(Med en blick på klockan.)* Nej, nu kallar plikten på annat håll. Farväl, fröken Bendix.

Beatrice (räcker honom handen) ... Ni glömmer väl inte det ni lofvade mig? Strax ni kom.

Wærnhagen (med en leende djup blick. I allvarlig och korrekt ton). Skulle jag glömma det viktigaste af allt! *(Tar afsked af modern.)* Adjö, mamma.

Fru Wærnhagen. Adjö. *(Håller hans hand i sin. Betraktar honom länge och skarpt.)* Du ser inte ledsen ut.

Wærnhagen. Minspelet är nog det första en politiker få lära sig behärska. Aldrig visa annat än motsatsen af det man känner. Du skall få se, att i morgon kommer Eugen att uppträda med likbjudarmin.

Fru Wærnhagen. Nå, då ska vi andra se desto gladare ut — vi, som inte lyda under de politiska lagarna. Inte sant, fröken Bendix? *(Sätter sig.)*

Beatrice. Jag lofvar att stråla.

Wærnhagen. Ni har visst redan börjat. Nej, adjö. *(Går. Beatrice följer honom ut. Kommer tillbaka efter en icke alltför kort stund.)*

Fru Wærnhagen. Hur står det till med fru Bendix? Jag hörde att hon låg.

Beatrice (sätter sig). Det är ingenting farligt. En lindrig förkylning bara. Hon är alltid så oförsiktig. — Suzanne är inne hos henne för tillfället.

Fru Wærnhagen. Då fattas det ju bara Thomas! Fröken skall få se att han kommer också.

Beatrice (skrattande). Han är mycket välkommen. Liksom de öfriga i familjen.

Fru Wærnhagen (efter en stunds tystnad, allvarligt). Jag undrar, fröken, om ni kan gissa hvad jag har för ärende.

Beatrice. Finns ett ärende? Jag trodde att fru Wærnhagen kom upp ändå.

Fru Wærnhagen (nickar). Ett viktigt ärende.

Beatrice. Hur viktigt? Hvad gäller det?

Fru Wærnhagen (lågt). En människas lycka.

Beatrice (förändras plötsligt). Åh ...

Fru Wærnhagen. Ni förstår kanske hvad det är?

Beatrice. Jag tror det.

Fru Wærnhagen (med en viss häftighet). Hvad har ni menat?

Beatrice. Har han skickat fru Wærnhagen hit?

Fru Wærnhagen. Nej. Jag går mina egna vägar. — — Kära barn — hvad ni gjort måste göras om igen. Hur har ni, *ni*, kunnat handla så i blindo?

Beatrice (dämpadt). Jag såg nog klart.

Fru Wærnhagen (fortsätter). Ingenting är förloradt ännu. Ni kan förklara er... säga att ni ångrar. Att ni sa' nej bara därför att — — alltid kan ni hitta på något. Men hvad menade ni? Det är mig obegripligt. Han är ju er långtifrån likgiltig.

Beatrice (lugnt och reflekterande). Hvad som har bundit — och fortfarande binder — mig vid Cassel, det är först och sist hans arbete. Jag har dyrkat hans arbete. Och det fanns en tid — för några år sedan, då jag närapå förväxlade denna dyrkan med kärlek. — — Och jag undrar om inte förhållandet — i denna dag — å hans sida är något liknande. Jag förstår hans arbete — och denna förståelse intresserar honom oändligt — — och han tror detta intresse vara kärlek.

Fru Wærnhagen (kort). Nonsens! Han afgudar er. Det har han gjort sedan han första gången såg er. Och ni är ju som skapad för honom.

Beatrice. Ack, här finns många kvinnor, som passa honom. Här har växt upp en härlig generation.

Fru Wærnhagen. Eva Arnoldstypen kanske! Jag betackar mig! Hon skulle ta lifvet af honom med sin nervositet. En man som han behöfver just den djupa ro som ni äger.

Beatrice (afledande.) Ro kan han säkrast finna i ensamheten. — — Jag kan egentligen inte tänka mig Eugen Cassel gift.

Fru Wærnhagen (grubblar en smula). Tror ni inte — jag kan förstå, att ni inte nöjer er med småsmulor — tror ni inte att han kan älska er nog..?

Beatrice (dröjande. Med skuggan af ett leende). Jo... och hvarom inte, så skulle jag kanske kunna lära honom älska... Ifall han vore det stora för mig — och ifall jag älskade honom. — Kära fru Wærnhagen, låt oss nu inte mer tala om detta. För Eugen Cassel är lifvet så fullt och rikt utan mig.

Fru Wærnhagen. Nej, nej. Hvad han behöfver — för att nå den fulla skaparkraften — det är kärleken. Han blir aldrig den stora och lyckliga arbetare, han är ämnad till, förrän han fått dricka ur den lifvets källa som — för honom — finns hos er. Det han nu har i så rikt mått, det är inte nog. Det räcker inte till med klokskap och människokärlek — inträdesbiljetten till gud Eros' rike kan ofta vara det första nödvändiga. — — Min kära unga vän, det låter kanske egendomligt, men jag vill säga det, att ni gör en fosterländsk gärning genom att bli den mannens hustru.

Beatrice (lågt men fast). Jag kan i alla fall inte utföra den gärningen.

Fru Wærnhagen (nästan uppbragt). Hvar har ni ert hjärta?

Beatrice (ser på henne). Hos en annan man.

Fru Wærnhagen (studsar). En annan!

Beatrice (med glans i blicken). Ja.

Fru Wærnhagen (får en aning. Häftigt). Känner jag honom?

Beatrice (kan ej hålla tillbaka ett leende). Ja, mycket väl.

Fru Wærnhagen (andlöst). Är det Thomas?

Beatrice (ser förundrad ut. Efter en stund). Nej. — — Det är Christian Wærnhagen.

Fru Wærnhagen (tar sig om hufvudet med händerna. Reser sig hastigt. Är våldsamt upprörd. Går några steg. Stannar). Min son!

Beatrice. Ja.

Fru Wærnhagen (kämpar för att hålla sig lugn. Säger intet. Går fram och tillbaka. Stannar som för att tala. Fortsätter — utan att ha sagt något — promenaden igen. Sätter sig till sist. I fullkomligt uttryckslös ton). Hvad skall jag säga!

Beatrice. Lyckönska mig!

Fru Wærnhagen (hör ej på henne). Christian! — Och han står er närmare än den andre?

Beatrice. Ja. *(Ler.)* Kanske inte som politiker. Men i det här fallet spelar det en så gränslöst ringa roll.

Fru Wærnhagen (för sig själf). Jag förstår inte... Christian... Hvad skall han med allt detta.

Beatrice. Jag tror att hos honom behöfs jag.

Fru Wærnhagen (ser upp). Därför... Jaja. *(Efter en stunds tystnad. Behärskad).* Har ni allting klart mellan er?

(Beatrice nickar.)

Fru Wærnhagen (hastigt). Sedan när?

(Beatrice tiger.)

Fru Wærnhagen. Nå, ni är inte skyldig mig räkenskap.

(Paus.)

Jungfrun (in från höger). Frun hälsar och frågar om hon inte kunde få hälsa på justitieråd innan. *(Går genom rummet ut i salongen.)*

Beatrice. Vill fru Wærnhagen det? Jag skall följa in. *(De gå båda till höger.)*

Suzanne (in efter några ögonblick. Fortsätter ut i salongen. Kommer snart igen tillsammans med Thomas). Så bra att jag fick fatt i dig. Jag visste ju du skulle komma — jag har passat dig i fönstret.

Thomas. Hvarför det?

Suzanne. Jag har blifvit så ängslig. Jag måste tala med dig. *(Tvärt.)* Hvarför kommer du hit nu?

(Thomas rycker till.)

Suzanne. Ser du! Det var det jag förstod. Jag har tänkt öfver det du sa' i förmiddags. Då begrep jag det inte... inte strax. Men nu har det gått upp för mig.

Thomas. Ändtligen!

Suzanne. Tänker du verkligen tala vid henne i dag?

Thomas. Om det blir tillfälle.

Suzanne (fattar i hans rockuppslag). Gör det inte, Thomas... du går vilse.

Thomas (något häpen). Vilse?

Suzanne (ifrigt). Hon håller af dig som en vän bara.

Thomas (lätt trumferande). Då skall jag berätta dig något. Cassel har friat — och fått korgen. Det har jag fått veta... jag råkade höra några ord hos farmor i går kväll. Och då hon nu inte vill ha honom och —

Suzanne (som förut). Det kan ju finnas någon annan.

Thomas (låter sig ej bekomma). Men hennes intresse för mig... Hon har ju... skall det vara så himlaförmätet af mig att tro —

Suzanne (afbryter). Du gör mig förtviflad. *(Är tyst några ögonblick. Med låg behärskad röst).* Tror du mig, om jag säger, att jag vet att det är en annan?

Thomas (ser på henne länge. Osäkert). Vet du det?

Suzanne (fast). Ja.

Thomas (med ångest i blicken). Suzanne...

Suzanne. Kära Thomas.

Thomas (tar henne i armen). Det är inte sant, Suzanne.

Suzanne. Jo.

Thomas (knappt hörbart). Hvem är det?

(Forts.)

Ärade kvartalsprenumeranter

torde bemärka, att ett nytt kvartal inom kort tillstundar, hvarför det är önskvärdt att prenumerationen förnyas ju förr dess hellre, enär afbrott eljes uppstår i tidningens regelbundna expedition. Vår sträfvan att allt starkare befästa Iduns ställning som vårt lands förnämsta illustrerade familjetidning, den där bringar publiken i lifligt kontakt med de konstnärliga, litterära och sociala rörelserna här hemma, skall, hoppas vi, fortfarande lifligt stödjas af växande prenumerantskaror och läsekretsens ökade sympatier.

FRÅN SCENEN OCH ESTRADEN

GLANSEN, som omgaf "tjusarkonungen" och hans tid, hade kanske ej så liten frändskap med teaterrampens ljus öfver en skickligt sammanställd sceninteriör. Men skimret var i alla fall så bländande, att dess reflexer ännu beröra oss. De voro ju också som en serie färgrika äfventyr, dessa 1700-talsår, människorna hade romanfigurernas poserande hållning, hjältar och skurkar, stora poetsnillen och tarfliga filistrar rörde sig i brokig omväxling kring en konung, hvars rikt fasetterade karaktär gjorde honom älskad och hatad som få människor varit det i detta hatets och splittringens land.

Ej underligt därför att våra dagars diktare stundom söka sig tillbaka till det lysande och intriganta tidehvarfvet och att äfven vår dramatik hämtar sina gestaltar därifrån. De stå för öfrigt så godt som färdiga för scenen, alla dessa hvitpudrade och purpurklackade gustavianer, och när deras memoarer icke förslå att ge dem med alla deras smådrag, har Nordens Anakreon deras porträtt på reda hand i sina af odödliga ord och toner gjutna epistlar.

Vår senaste dramatiska gustaviad äro hr Ernst Didrings scener "Två konungar", som Svenska teatern afton efter afton gifvit för lifligt intresserade åskådareskaror. Det är, som titelns underrubrik angifver, ingen genomförd skildring af någon viss händelsepunkt eller några särskilda gestalter ställda i allsidig belysning, utan endast ett antal löst nedkastade situationsbilder, hvari Gustaf III och Bellman utgöra hufvudfigurerna.

Man får bevittna ett par Bellmanska krogscener, se konungen dansa menuett i spegelsalen på Haga slott tillsammans med Armfelt och paret Schröderheim, medan han känner grunden vackla under sina fötter, man träffar Bellman och Lidner i den förres gäldtyngda hem, bevistar den historiska operamaskeraden, då det Anckarströmska skottet satte punkt för konungens lif, och slutligen får man när-

ERNST DIDRING.

LANOLITA-TVÅLEN. Ferd. Mülhens', 4711, Köln, tillverkning, är i kvalitet fullt jämförlig med en dyrbar toilette-tvål, men kostar på grund af den enkla förpackningen dock endast 35 öre per tvål à 120 gram.

vara, då Bellman en höstmorgon sjunger sin svanesång på ett utvärdshus vid Brunnsviken, midt emot Haga, och dör i skenet från morgonsolen — en lyriskt vacker scen, som endast har den svagheten att vara något för stillastående. Att den historiska sanningen får sitta emellan betyder mindre, den poetiska stämningen är här det afgörande.

Naturligtvis hade det hela kunnat formas åtskilligt annorlunda, så att det verkat intensivare som människoskildring, rikare som historisk spegelbild, men äfven i sin nuvarande form är det talangfullt skrifvet och gör sig mycket bra på scenen, i all synnerhet som hr Johanssons af varmt sentiment burna tolkning af Bellman och ej minst hans föredrag af sångerna framkalla just denna sorg-i-rosenrödt-stämning, som karaktäriserade hela tiden.

NILS KROKS AF IDUN PRISBELÖNTA HISTORISKA SKÅDESPEL "KARL XI" PÅ SUNDSVALLS TEATER. FJÄRDE AKTENS SLUTSCEN. 1. KARL XI. 2. DROTTNING ULRIKA ELEONORA. 3. ÄNKEDROTTNING HEDVIG ELEONORA. 4. JOHAN GYLLENSTIERNA. 5. BENGT OXENSTIERNA. W. ENGBLOM FOTO.

Hr Wingårds Gustaf III verkar en smula stel, men gör sig bra i maskeradscenen. Åt Bengt Lidners bräckliga kroppshydda ger hr Svennbergs kraftfulla fysik naturligt nog ingen riktig illusion; däremot har konstnären gripande tonfall för världsföraktet och bitterheten hos Spastaras skald. De många birollerna, flyktigt skisserade af författaren, utföras rutineradt. Den dekorativa ramen är vårdad. —

På Östermalmsteatern har det Jules Verneska äfventyrsstycket "Jorden rundt på 80 dagar" lefvat upp igen och väcker fortfarande entusiasm hos den stora publiken. Men äfven med vacker uppsättning och ett bättre spel än hvad denna scen f. n. kan åstadkomma, tål pjäsen snart ej vid ytterligare slitning, för så vidt ej någon förtänksam dramatisk fabrikör stöper om det hela med automobiler som fortskaffningsmedel och förkortar trippen med ett par veckor.

*

FRÖKEN SIGNE WIDELL SOM DISEUSE.

Den sista serien af Konsertföreningens orkesterkonserter för detta arbetsår inleddes ovanligt nog med ett alldeles nytt svnskt komponistnamn, Harald Fryklöf, hvars bärare är en helt ung man och hvars nu uppförda första större arbete, en konsertouverture i C-moll, gjorde ett friskt och vackert intryck. Formellt hade kompositionen naturligt nog brister, men det fanns musik i den och det är och förblir i hvarje fall det väsentligaste.

För öfrigt upptog det intressanta programmet två Mozart-nummer, af hvilka det ena, pianokonsert n:r 15, B-dur, med Wilhelm Stenhammar vid flygeln, tjusade med den klara, älskvärda skönhet, som borde vara hufvudvillkoret för all tonkonst.

En symfoni n:r 3, F-dur, af Anton Dvôrák, brusande i rytmen och med den böhmiska folktonens klanger inväfda i den rika orkesterskruden, afslöt konserten, som hela tiden följdes med det varmaste intresse af publiken.

Vid Kgl. teaterns senaste symfonikonsert, som helt var ägnad Beethoven, framfördes bland annat nionde symfonien, hvars mäktiga tonarkitektur alltid framkallar samma beundranskänsla, skänker samma själiska frigörelse. Denna symfoni är och förblir den skapande tonkonstens St. Peterskupol; djärfvare hvälfning och en mera himmelsträfvande form har ingen åstadkommit.

Berwaldprogrammet vid Aulinska kvartettens fjärde kammarmusikkonsert förskaffade den fulltaliga publiken ett par timmars oblandad njutning, en erinran om hvilken gedigen, fantasifull ande, som bodde hos denne musiker, som rönte det äktsvenska konstnärsödet att bli rätt uppskattad först sedan han gömts i grafven.

Efter ett par pianotimmar med fröken Thora Hwass, hvars redbara pianistiska talang gjorde sig särskildt gällande i programmets Beethovennummer, förflytta vi oss till fröken Signe Widells Lenngren- och Frödingaftnar, båda utmärkta vittnesbörd om fröken W:s förmåga som diseuse. Särskildt lycklig är hon i föredraget af de burleska och satiriska dikterna, där hennes dramatiska konst trollar fram verkliga genrebilder, i hvilka de olika figurerna lefva och röra sig inför våra ögon.

En anmärkning skulle vi dock vilja göra, nämligen mot artikulationen, som vissa ögonblick blir grumlig, så att orden gå förlorade. Men med den hängifvenhet, hvarmed fröken W. ägnar sig åt sin föredragskonst och hvilken i förbigående sagdt är ett så utmärkt och välbehöfligt medel att skärpa vår publiks intresse för svensk poesi, torde hon nog efterhand komma att nå fulländning äfven i recitationen.

Just som vi stå i begrepp att sätta punkt för denna öfversikt erhålla vi från Chicago budskapet om Delsbostintans — doktorinnan Ida Gawell-Blumenthal — stora framgångar som historieberätterska och vissångerska vid Svenska nationalförbundets föreställning på Grand Opera House därstädes. Efter representationens slut gafs subskriberad supé för den populära svenskan på Union Hotell, från hvilken fest vi meddela en bild af hedersgästen, som på sin vänstra sida har Nationalförbundets ordförande hr G. B. Andersson, medan till höger sitter professor John G. Örtengren, den kände sångpedagogen.

På tal om den fjärran västern ha vi äfven att anteckna impressarion Gustave Thalbergs af skioptikonbilder illustrerade föredrag om Mexiko, hvilket mottagits med intresse af en talrik publik.

*

Från landsorten ingår i pressläggningsminuten meddelande om en teaterpremiär, som alldeles särskildt intresserar oss att påpeka. Det är uppförandet på Sundsvalls teater af Nils Kroks vid Iduns dramatiska pristäfling 1907 prisbelönta historiska skådespel "Karl XI", hvilket nu af Karin Swanström-turnén gifvits som premiär i den nämnda norrlandsstaden.

Lokalpressen innehåller mycket lofordande omdömen om den skånske folkskollärarens och kommunalmannens dramatiska verk, prisar styckets äkta historiska stämning och dess många verkningsfulla scener. Äfven publiken tycks ha gripits af samma förtjusning, ty applåderna efter sista ridåfallet hade "en afgörande styrka och intensitet", för att citera ett uttryck i en af recensionerna.

Pjäsen erhöll jämväl ett förträffligt utförande, och särskildt berömmes Karl XI:s framställare Georg Jonsson för ett gediget och detaljrikt spel. Äfven fröken Adamsen som drottning Ulrika Eleonora, fröken Ädelstam som änkedrottningen o. s. v. få sin andel af berömmets rosor.

Ej minst förtjänar turnéns ledarinna fröken Swanström en komplimang för att hon framfört det svenska originalet i den vårdade uppsättning, som kommit det till del. ARIEL.

"DELSBOSTINTAN" PÅ BANKETTEN I CHICAGO.

Hos Eder Handlande kan Ni när som hälst fylla Edert årsbehof af LINGONSYLT från A.-B. LINGON, GÖTEBORG.

Förpackas i kärl à 25. 50. 75 och 100 kg. Kärl gratis.

Kontrollant: Prof. G. LAGERHEIM. Guldmedaljer: Norrköping 1906. Lund 1907.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 29 MARS—4 APRIL 1908.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; lefverpastej; ägg; mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: Currysoppa; stekt kalkon med legymer och salader; gräddkaka med körsbärskompott.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; fågelstufning i snäckor (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt kalfbog med brynt potatis och ärter; saftpudding med mondamin.

TISDAG. Frukost: Smörgasbord; sillpölsa; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt fläsk med bruna bönor; semlor med mjölk.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; »pytt i panna» (rester från måndag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Rotpuré med rostadt bröd; stekt rödspotta med potatis.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med fiskstufning (rester från onsdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; äggstrufvor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; sill stekt med grädde och lök samt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kåldolmar; vinsoppa med biskvier.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekta kåldolmar (rester från fredag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Sillpudding med äggstanning; ölsupa med ägg.

RECEPT:

Lefverpastej (f. 12 pers.). 6 hg. kalflefver, 100 gr. kalfkött. 100 gr. späckfläsk, 4 ägg, 2½ dcl. grädde, 4 dcl. stötta skorpor, 5 tsk. ansjovissås, 2 tsk. salt, 1 tsk. hvitpeppar, ¼ tsk. muskot, 1 tsk. socker, ½ tsk. nejlikor.

Till formen: 3 hg. späck.

Beredning: Lefvern sköljes och får ligga i vatten ¼ tim. Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Lefvern och köttet drifves 4 ggr. genom köttkvarnen, stötes därefter i stenmortel och passeras. Späcket skäres i fina tärningar och blandas i färsen hvarefter de uppvispade äggen iröras. Grädden och de stötta skorporna blandas tillsammans och tillsättes jämte ansjovissåsen och kryddorna. En bleckform beklädes med tunnt skurna späckskifvor, färsen slås däri och får koka med tätt slutet lock 3 tim. i vattenbad. Då pastejen kallnat skäres den i tunna skifvor och serveras till smörgåsbordet.

Stekt kalkon (f. 12 pers.). 1 kalkon (3½ kg.), 2 mandelbröd, 2 msk. smör, 1 kkp. mjölk, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 2 hg. späck.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.), 1 lit. svag buljong eller kokande vatten.

Sås: 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. hvetemjöl, köttsky, ½ dcl. tjock grädde.

Beredning: Kalkonen plockas och svedes öfver sprit- eller gaslåga samt putsas mycket väl. Den uppskäres och inälfvorna tagas ur, fötterna skäras af vid knäleden, hals och vingar huggas af. Muskelmagen uppskäres och sköljes väl tillika med hjärtat och lefvern. Kalkonen tvättas väl in- och utvändigt med ljumt vatten, hvarefter den torkas och ingnides med kryddorna. Mandelbrödlen bestrykas med smöret, doppas i mjölken och instoppas i kalkonen, som därefter sys igen, uppsättes och belägges med tunnt skurna späckskifvor, hvilka fastbindas med segelgarn, förut doppadt i varmt vatten. Smöret smältes i en stekgryta, kalkonen ilägges med bröstet upp, muskelmagen, hjärtat och lefvern läggas likaledes i grytan, och litet af den kokande buljongen tillsättes. Kalkonen får därefter steka med tätt slutet lock omkr. 2—3 tim., under det den öfveröses hvar tionde minut, vändes och spädes litet i sänder. Kalkonen skäres och garneras med grönsallad och brynt potatis.

Köttskyn silas och skummas noga, smör och mjöl sammanfrisas, köttskyn tillsättes litet i sänder, hvarefter såsen får koka 10 min., den tjocka grädden tillsättes och såsen får ett uppkok samt afsmakas.

Gräddkaka (f. 6 pers.). 4 söt- och 2 bittermandlar, 4 ägg, ½ lit. tjock, söt eller sur grädde, 40 gr. socker, 1½ dcl. torrt hvetemjöl.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skållas och drifves genom mandelkvarn. Äggulorna röras med sockret ¼ tim. Grädden slås till hårdt skum och nedröres i äggmassan tillika med mandeln och hvetemjölet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Massan hälles i en smord och brödbeströdd form och insättes att grädda i ordinär ugnsvärme omkr. ½ tim.

Den serveras genast med sylt.

Stekt kalfbog (f. 6 pers.). 2 kg. kalfbog, ½ msk. salt, ½ tsk. hvitpeppar, 6 färska äpplen eller 1 hg. ringäpplen, 3 msk. smör (60 gr.), ¾ lit. kokande vatten eller buljong.

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, köttsky, 1 dcl. tunn grädde.

Beredning: Kalfbogen tvättas med en duk, doppad i hett vatten, hugges i två lika stora delar hvilka gnidas in med salt och hvitpeppar. Äpplena sköljas väl i ljumt vatten och läggas mellan köttet, som ombindes med snöre, förut doppadt i hett vatten. Smöret brynes i en långpanna, köttet lägges i och brynes på alla sidor, hvarefter det öses öfver och spädes med kokande vatten eller buljong hvar tionde minut. Till stekningen åtgår 2 tim. Kalfbogen skäres i tunna skifvor, som upplägges på varmt serveringsfat och garneras med äpplen och persilja. Köttskyn silas, skummas och såsen beredes på vanligt sätt.

Saftpudding med mondamin (f. 6 pers.). 75 gr. mondamin, 4 kkp. vatten, 3 kkp. söt saft, skal och saft af ½ citron.

Beredning: Mondaminet utröres med 1 kkp. af vattnet. Resten af vattnet kokas upp med saften och citronen. Mondaminet tillsättes och krämen får koka, under rörning i 10 min. Den upphälles i geléskål, får kallna och serveras med vispad grädde eller mjölk.

Rotpuré (f. 6 pers.). En liten kålrot, 1 palsternacka, 1 selleri, 1 liten purjolök, 1½ lit. vatten, 1 lit. efterbuljong, 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, ½ msk. salt, hvitpeppar efter smak, 2 äggulor, 1 dcl. grädde.

Beredning: Rötterna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar och påsättas i kallt vatten att koka mjuka, då de passeras. Smör och mjöl sammanfrisas, purén och den heta buljongen tillsättes, och soppan får koka 10 min., hvarefter den afsmakas. Äggulorna och grädden vispas i soppskålen, och soppan tillslås under stark vispning. Den serveras med rostadt bröd.

Stekt rödspotta (f. 6 pers.). 2 kg. rödspotta, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 3 msk. hvetemjöl, 1—2 ägg, 1 kkp. fint stötta skorpor.

Till stekning: ½ kg. flottyr.

Sås: 1½ hg. brynt smör, 2 msk. fint hackad persilja.

Beredning: Hufvudet afskäres, inälfvorna urtagas genom halsöppningen och fisken sköljes väl. Det mörka skinnet lossas uppe vid hufvudet och afdrages med ett hastigt grepp. Den hvita skinnsidan skrapas väl fri från slem.

Fiskarna gnides med salt och ättika och får ligga 1 tim. De aftorkas därefter med en fiskhandduk, beströs med hvetemjöl, doppas i de uppvispade äggen och vändas i de stötta skorporna. Flottyren upphettas i en stekpanna tills en tunn blå rök stiger upp från ytan, filéerna iläggas och stekas vackert gulbruna på båda sidor. Finnes frityrkorg, läggas filéerna däri och nedsänkas i den heta flottyren.) De uppläggas på servett och garneras med persilja och citronskifvor eller kokt potatis. Smöret brynes lätt, blandas med den fint hackade persiljan och serveras i särskild såsskål.

Äggstrufvor (f. 6 pers.). 4 ägg, 1 hg. strösocker, 270 gr. hvetemjöl, 3 dcl. tjock grädde.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Äggen och sockret röras 20 min. Mjölet siktas och tillsättes jämte grädden, hvarefter smeten omröres väl. Flottyren upphettas i en liten järnkastrull tills den blir rykande het. Genom en tratt ringlas smeten fram och tillbaka i flottyren, så att den bildar en genombruten kaka. Då strufvan fått vacker ljusbrun färg på undre sidan, vändes den med hålslef och när den är jämn i färgen, upplägges den på gråpapper eller hårdt bröd, så att flottyren får afrinna. Strufvorna sockras och serveras med sylt.

VÅRGÅRDA

(Kungl. Hofleverantör)

HAFREGRYN ○ HAFREMJÖL

Vid beredningen bortslipas icke — såsom ofta sker för att gifva grynen hvitare färg — den gulaktiga, *näringsrika* proteinhinnan. Genom bevarande af denna blifver gröten mera *näringsrik, finsmakande* och *fast* (ej lös och slemmig).

Obs. Den extra kvalitén i *paketerna.*

SOLO-KAFFE

från

A.-B. Malmö Kaffekompani.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Magnetiskt förädladt enligt svenska patentet n:o 20016 är

det bästa, renaste och drygaste

JAVA-KAFFE

som finnes i marknaden och säljes i femton olika Javablandningar i rikets förnämsta Kaffe- och Speceriaffärer.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

Vid Lindesbergs Samskola

bli till hösten tvenne lärarinneplatser lediga, den ena med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i engelska, svenska och tyska, den andra med undervisningsskyldighet dels i småskolan, dels i de lägre elementarklasserna. Till styrelsen ställda ansökningar, åtföljda af kompetenshandlingar jämte läkarebetyg, insändas till skolans föreståndarinna före den 10 april.

Vid Landskrona Elementarläroverk

för flickor blir till nästa läsår plats ledig för lärarinna med hufvudsaklig undervisningsskyldighet i franska språket och modersmålet. Lön 1,400 eller 1,500 kronor, beroende på kompetens. Pensionsbidrag. Ansökningar, åtföljda af betyg, insändas till Styrelsen före den 15 april.

HUSHÅLLERSKA, som vill åtaga sig matlagning och öfriga kökssysslor i mindre ingeniörsfamilj, där alla nutida bekvämligheter finnas, erhåller tillika med en ordentlig husjungfru plats den 24 april. Betyg, löneanspråk och åldersuppgift till »H.», Hellekis, Kinnekulle.

Flicka af god, bildad familj,

frisk och hurtig, med vänligt och behagligt sätt, barnkär, musikalisk, huslig, ordningsälskande och sparsam, och som finner nöje uti att hålla ett hem i prydligt skick, sökes att vara i husderns ställe i en liten familj i södra Sverige (änkling jämte moder och snart 3-årig dotter samt tjänarinna). Den, som motsvarar ofvanstående önskemål, kommer i allo att anses såsom familjemedlem och erhåller god lön. Utförligt svar rörande familj, ålder (ej gärna öfver 25 år), lönepret. m. m. och hälst med fotografi till »Officershem», Iduns annonskontor.

BEHAGLIG framtidsplats att sköta bättre ungkarlshem kan af bildad hushållsfr. med sätt och yttre sökas. Svar »25—35», S. Sveriges Annonsbyrå, Malmö. Ref., foto. erfordras.

Ung dam

af god familj erhåller plats som husföreståndarinna den 1 april i en liten familj, där husmoder saknas. Goda ref. erfordras, hvilka, tillika med fotografi under sign. »Mars 1908» torde insändas till Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

BARNFRÖKEN, snäll, villig, ordentlig, erh. plats hos juristfamilj, Malmö. Svar till »X.», Södra Sveriges Annonsbyrå, Malmö.

Vikariat

under 2 kurser vid Norbergs skolkök från d. 2 maj till d. 22 aug. 1908 erhålles af examinerad lärarinna, om ansökan insändes före d. 1 april till pastor J. Lindhoff, Norberg. Lön 150 kr. per kurs, jämte vanl. naturaförmåner.

PLATS finnes att tillträda den 1:sta maj för en ordningsvan och snäll flicka mellan 25—30 år, som är van att sköta barn, samt för öfrigt vill deltaga i husliga sysslor. Svar till »1908», Ramsele.

BARNKÄR flicka, något kunnig i sömnad, som vill hjälpa till att sköta 3 småbarn och deltaga i förek. göromål, sände foto., rek. och betyg till »Barnkär» Laholm p. r.

LÄRARINNA, omkring 25 år, med godt humör samt kunnig i sömnad, van att med ordning och disciplin undervisa i vanliga skolämnen samt villig att efterse 3 barn, får plats å större egendom. Svar med betygsafskrifter, fotografi, ålder och lön till »6, 7 och 9 år», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS, duglig flicka, villig hjälpa till med göromål, som förekomma i ett landthushåll får plats på Karlslunds gård, Korsnäs.

BARNFRÖKEN önskas att på egen hand passa 2 barn, en flicka på 7 år och en gosse på 4 år, samt läsa med flickan. Svar med foto. sändes under adress grefvinnan Piper, Finnhult, per Snogeröd, Skåne.

PÅ mindre herrgård i Bergslagen erhålles plats genast eller den 24 april, af en bildad, frisk, något musikalisk flicka, som är villig och van deltaga i matlagning, sömnad m. m. Anses som familjemedlem. Svar med lönepret. inom 8 dagar till »T. U.», Örebro p. r.

PÅ mindre herrgård i Bergslagen erhålles plats genast eller den 24 april, af en bildad, frisk, något musikalisk flicka, som är villig och van deltaga i matlagning, sömnad m. m. Anses som familjemedlem. Svar med lönepret. inom 8 dagar till »T. U.», Örebro p. r.

FÖRÄLDRALÖS, bättre flicka, road af matlagning, erhåller genast plats. Begynnelselön 150 kr. Familjemedlem. Svar med foto. till »E. v. S.», Jönköping p. r.

Två bildade flickor,

raska och gladlynta, erhålla i slutet af april goda platser hos mindre familj, beboende bekväm villa mycket nära Stockholm, den ena som barnsköterska den andra för matlagning och dit hörande göromål. Betraktas som familjemedlemmar. Svar med betyg, uppgift å ålder och löneanspråk till »Trefnad 1908» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

FRISK, bildad flicka omkr. 25 år, kunnig i matlagning, bakning och sömnad, villig att hjälpa till med skötsel af barn, får genast plats på landet. Foto., betyg och lönepret. till »H.», Iduns exp.

Föreståndarinnebefattningen

jämte

sex lärarinneplatser

vid

Sköfde Elementarläroverk för flickor

blifva lediga att tillträda med nästkommande läsårs början.

Föreståndarinnebefattningen:

Kompetens: Högre lärarinneseminarium. Lön: 1,600 kr. jämte bostadslägenhet på två rum, tambur och kök samt vedbrand (eller hyresersättning). Pensionsbidrag. Med föreståndarinnebefattningen är förenad 15 timmars undervisning i veckan, hälst i tyska språket.

Lärarinneplatser:

1) Undervisningsämnen: kristendomskunskap, kyrkohistoria, svenska språket och litteraturhistoria. Lön: 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Högre lärarinneseminarium.

2) Undervisningsämnen: Matematik och naturkunskap. Lön: 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Högre lärarinneseminarium.

3) Undervisningsämnen: Tyska och engelska språken samt svensk och allmän historia. Lön: 1,400 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Högre lärarinneseminarium.

4) Undervisningsämnen: Geografi och räkning. Lön: 1,300 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Hälst Högre lärarinneseminarium.

5) Undervisningsämnen: Alla i 2:dra förberedande klass förekommande läroämnen samt kristendomskunskap i 3:dje förb. klass och klass I. Lön: 800 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Småskolelärarinneseminarium jämte betyg från sjuklassig flickskola.

6) Undervisningsämnen: Alla i 1:sta förberedande klass förekommande läroämnen samt kristendomskunskap och svenska språket i klass II. Lön: 800 kr. jämte pensionsbidrag. Kompetens: Småskolelärarinneseminarium jämte betyg från 7:kl. flickskola.

Ansökningshandlingar (äfven läkarebetyg) ställda till läroverkets Styrelse, insändes till föreståndarinnan före instundande 1 maj.

VÄRDINNA. Bildad, praktisk och huslig flicka, som besitter förmåga att med sparsamhet och ordning sköta ett hem samt sprida litet trefnad, erhåller plats i slutet af april hos yngre brukstjänsteman på landet. Jungfru finnes. Svar, åtföljda af fotografi jämte uppgift å ålder, referenser och löneanspråk torde sändas till »Bruksförvaltare» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

EN bättre flicka, kunnig i hönsskötsel och villig att deltaga i husliga göromål, får plats å egendom invid Stockholm. Svar till »O.», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

För barnens hud är det ytterst nödvändigt att den mildaste och finaste tvål användes

"Hylins öfverfettade Barntvål"

besitter dessa egenskaper, och den har därigenom blifvit oumbärlig för barnkammaren.

Hylin & Co, Fabr.-Aktiebolag,

Kungl. Hofleverantör,

Stockholm.

Hushållerska.

frisk och stark, som är kunnig och villig att på egen hand sköta ett sex personers hushåll (hjälp med tvätt och skurning), erhåller plats omkring den 15 april, om svar med betyg eller rekom., löneanspråk samt fotografi och ålder, sändes till Renis Åsberg & C:o, Sala.

FLICKA från godt hem, kunnig i enklare sömnad, villig att tillse större barn, samt hålla deras rum och kläder i ordning, erhåller plats. Bref med rekommendationer, fotografi och löneanspråk till »T. G.», Järntorget, Göteborg p. r.

BILDAD flicka, c:a 25 år, kunnig i matlagning, kan få plats 1:sta maj som kokerska hos svensk familj, boende i Danmark i villa med centralvärme, gasspis och öfriga bekvämligheter. God lön, eget rum. Betraktas som medlem af familjen. Jungfru finnes. Svar med foto. och lönepret. till »1908», Helsingör p. r.

BÄTTRE, anspråkslös, ordentl. flicka, kunnig i finare och enkl. matl., bakn. m. m. finner god plats i april på landet i Vestergötland att i st. f. jungfru sköta hushållet (2 pers.). Elektr. ljus, värmeledn. m. fl. bekväml. 1 mån. ledighet. Medlem af fam., när görom. ej hindra. Svar med löneanspråk, betyg o. ref. till »Lättskött plats», Iduns exp.

Vid Uppfostringsanstalten för

sinnesslöa barn

å Stretered kommer, på grund af anstaltens utvidgning, att fr. o. m. höstterminen 1908 anställas ytterligare en lärarinna. Ansökan till nämnda plats, som tillsättes med 3 mån. ömsesidig uppsägning, insändes till anstaltens föreståndare under adr. Kållered före den 1 nästk. maj. Lön 900 kronor pr år i ett för allt. Som kompetensvillkor fordras minst att hafva aflagt småskolelärarinneexamen med goda vitsord, samt vara kompetent att undervisa i kvinnliga handarbeten.

STYRELSEN.

Jungfru.

Frisk och ordentlig flicka, kunnig i matlagning, erhåller plats såsom ensamjungfru i mindre familj å landet (Småland). Lön 200 kr. pr år. Svar: »Jungfru», Iduns exp., Stockholm.

EN anspråkslös flicka, som är kunnig i att gifva massage, kan få arbete under några veckor. Svar med uppgift om anspråk torde sändas till »Patient», Munkedal.

Lärarinnevikariat.

Vid högre elementarläroverket i Halmstad för kvinnlig ungdom är för nästa läsår vikariat ledigt. Undervisningsskyldigheten omfattar engelska (eventuellt modersmålet) på högsta, modersmålet på mellersta och aritmetik eller naturalhistoria på lägre stadier. Kompetens: Högre lärarinneseminariet eller därmed jämförlig. Lön 1,400 kronor. Ansökningarna böra före den 10 april insändas till läroverkets föreståndarinna, fröken Maria Hult.

Halmstad i mars 1908.

ERIK BÖKMAN.
Studierektor.

Hushållerska.

På ett större pensionat i Södermanland, där föreståndarinna finnes, är till våren plats ledig för hushållerska, hälst bildad och fullt kompetent att på egen hand sköta ett landthushåll med hjälp af tvänne tjänare i köket. Sökande bör vara frisk och stark och van vid arbete. Betyg och ref. fordras. Svar till »P. Hushållerska», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

FÖRMANLIG plats som husföreståndarinna hos äldre gentleman kan erhållas. Svar till »Nobelt hem» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

ENKEL och arbetsam flicka något kunnig i matlagning med goda rek. kan få bra plats till den 24 april med god lön. Svar till »Årlig», Iduns exp.